Nr 10 | Kevad-Suvi 2014

ISSN 1831-5720

farnet MAGAZINE

Teooriast praktikani

Euroopa Komisjon

ET

Sisukord

Fotod (leheküljed):
iStockphoto (1), Euroopa Komisjon (3, 10), Autoridade de Gestão de Portugal (5, 21, 22, 23), FARNET FLAGs (4, 6, 7, 8, 11, 13, 31), Cornish Guardian (9), Jean-Luc Janot (14, 15, 17, 18, 19, 23, 27, 29, 30), Maison du Tourisme île d'Oléron – Marennes (15, 16), Terre-Mer Chantiers (18), IODDE (20), Vistor Musat (24, 25) FLAG Delta (25, 26), Estació Nàutica Sant Carles de la Ràpita (33).

Kaanepilt: Majakas Amelandi saarel Madalmaades.

Ajakirjanikud:
Jean-Luc Janot, Eamon O'Hara.

Teised kaastöölised:
Urszula Budzich-Tabor, Monica Burch, Serge Gomes da Silva, John Grieve, Simona Monica Pascariu, Amélie Perraudeau, Paul Soto, Gilles van de Walle.

Teostus:
DevNet geie (AEIDL/Grupo Alba) / Kaligram.

Kontakt:
FARNETi ajakiri, FARNETi toetusüksus,
Rue de la Loi 38, B-1040 Brüssel
+32 2 613 26 50
info@farnet.eu
www.farnet.eu

FARNET on Euroopa Komisjoni merendus- ja kalandusasjade peadirektoraadi ajakiri. Seda levitatakse tasuta vastavalt tellimustele.

FARNET Magazine ilmub kaks korda aastas inglise, prantsuse, saksa ja hispaania keeles.

Käesolev FARNET Magazine on tõlgitud eesti keelde Eesti kalandusvõrgustiku üksuse ja Põllumajandusministeeriumi algatusel ning selle välja andmine on toetatud Euroopa Kalandusfondi tehnilise abi vahenditest.

Toimetaja: Euroopa Komisjoni mereasjade ja kalanduse peadirektoraadi peadirektor.

Vastutusest lahtiütlemine: ehkki mereasjade ja kalanduse peadirektoraat vastutab ajakirja väljaandmise eest, ei ole ta vastutav konkreetsete artiklite täpsuse, sisu või neis väljendatud seisukohtade eest.

Kui ei ole märgitud teisiti, ei ole Euroopa Komisjon mingil viisil heaks kiitnud või kinnitanud käesolevas väljaandes avaldatavaid seisukohti ning avaldusi ei saa tõlgendada Euroopa Komisjoni avalduste või mereasjade ja kalanduse peadirektoraadi seisukohtadena.

Euroopa Komisjon ei taga käesolevas väljaandes avaldatud andmete täpsust, samuti ei vastuta Euroopa Komisjon ega selle nimel tegutsevad isikud nende andmete kasutusviisi eest.

© Euroopa Liit, 2014

Väljaannet võib reprodutseerida vaid juhul, kui esitatakse viide allikmaterjalile.

Trükitud Belgias taastöödeldud paberile.

Teooriast praktikani 4
Vaid kaheksa aastat tagasi, aastal 2006, toimus esimene Euroopa Komisjoni riikidevaheline kohtumine Oportos, Portugalis, et alustada uue „territoriaalse lähenemisega", keskendudes Euroopa kalandussektori probleemidele. Nii saigi alguse 4. teljena tuntuks saanud programm ning juba 2014. aastal hakkasime nägema tulemusi ja oma esimesest eksperimendist kalapüügiga tegelevate kogukondade kohalikus arengus õppima.

Fookuses: Vastastikune õppimine ja õpetamine .. 10
Kolm näidet Rootsist.

Reportaaž: Mere partnerid 14
Kujundades ühist mereidentiteeti animatsioonide ja ühiste projektide kaudu Marennes Oléronis (Poitou-Charentes, Prantsusmaa).

Intervjuu: Rita Pamplona 21
EFF korraldusasutuse tehnilise abi üksuse direktor Portugalis räägib oma kogemusest ja Portugali FLAGide tulevikuväljavaadetest.

Reportaažid: Euroopa Kalandusfondi 4. telg Rumeenia jätkusuutliku arengu eesotsas 24
Kaks näidet: Danube Delta ja Lõuna Dobrogea.

Uudised 31
Neli innovatiivset näidet, kuidas FLAGi tegevuse efektiivsust tõsta.

Fookuses: 4. telje eduka rakendamise suunas 32
15 liikmesriigis läbi viidud Euroopa Kalandusfondi (EFF) 4. telje uurimuse hinnangul on FLAGide ja toetusesaajate kaudu jõutud arvestatavate tööhõive ja oluliste kvalitatiivsete tulemusteni.

FARNETi võrgustik 35

Juhtkiri

„Peame tegema kokkuvõtte asjadest, mis on minevikus toiminud, et tulevikus asju veelgi paremini teha.“

Ajakirja FARNET kümnes väljaanne ilmub väga kriitilise üleminekuperioodi ajal. Paljud korraldusasutused (ingl k Managing Authorities) ja FLAGid, neist mitmed ka nendest riikidest, millega mina seotud olen, on endiselt tugeva surve all enne käesoleva programmitöö perioodi lõppu valida ja rakendada võimalikult palju projekte. Samal ajal hakkab otsa saama ka uute Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi (EMKF) töökavade esitlemise aeg.

On kaks äärmiselt tugevat põhjust, miks teha koostööd sidusrühmadega, kindlustades kohalikel vajadustel põhineva kohaliku arengu tulevikku kalanduspiirkondades nii pea kui võimalik. Esimene on see, et EMKF-i õigusliku raamistiku rakendamine on võrreldes teiste fondidega edasi lükkunud. See on tekitanud suurt ebakindlust sidusrühmades ja korraldusasutustes. Korraldusasutused ja FLAGid peavad nüüd kiirelt reageerima, et kalapüügiga tegelevate kogukondade arvamusi kuulda võetaks.

Teine põhjus on see, et nagu mitmetest käesoleva ajakirja artiklitest selgub, on 4. telje kogemuse kaudu õpitud sellel perioodil väga palju. Capgemini (kirjeldatud allpool käesolevas ajakirjas) peagi avaldatava 4. telje uurimuse välja toodud 300 partnerlust, üle 6 000 projekti ja väga head tööhõive numbrid on selle tunnistuseks.

Samal ajal on kindlasti ka arenguruumi ning uus periood annab ideaalse võimaluse järgmisel korral asju paremini teha. Seetõttu soovitame kõikidel sidusrühmadel võtta enne uute programmide ja töökavade käivitamist aeg maha ning teha igas kontekstis kokkuvõte sellest, mis toimis ja mis mitte.

Kohalike strateegiate alguspunktide mitmekesisust näitavad kolme FLAG piirkonna reportaažides – Danube Delta ja Lõuna-Dobrudža Rumeenias ning Marennes Oléron Prantsusmaal, samuti intervjuu Rita Pamplonaga Portugali korraldusasutusest. Näiteks on Danube Delta piirkond suure potentsiaaliga, olles alustanud peaaegu nullist ning on suutnud tõsta kohalike asutuste, inimeste ja sidusrühmade usaldust kogukondlike ja kollektiivsete tegevuste suhtes. Neil on kõikide FLAGide suurim eelarve Euroopas (22 miljonit eurot) ning arvestades territooriumi põhivajadusi ei ole üllatav, et palju sellest kulub elementaarsetele teenustele ja infrastruktuurile, samuti erainitsiatiivide investeeringutele.

Teisest küljest on Oléroni saar Prantsusmaa üks populaarsemaid turismipiirkondi, olles ühtlasi ka üks olulisemaid austrikasvatuse- ja kalapüügipiirkondi. Siin on kohaliku arengu alal palju kogemusi. Eelarve on kordades väiksem – vaid üks miljon eurot – ning see on suunatud kollektiivsetele tegevustele, et kujundada ühist mereidentiteeti kohalikes sidusrühmades.

Hoolimata suurtest erinevustest rõhutavad mõlemad näited inimeste, nii FLAGi meeskondade kui juhatuse liikmete 4. telge kaasamise olulisust. Seetõttu on meie üks peamisi eesmärke tagada, et kõik nii suure vaevaga saadud kogemused ja inimressurss kohalikul, regionaalsel ja riiklikul tasandil ei kaoks järgmisesse perioodi üleminekul. Liikmesriigid peaksid olema teadlikud, et ettenähtud kriteeriumite täitmisel on ettevalmistava toetuse meetmed ja strateegiate rakendamise meetmed kättesaadavad alates 1. jaanuarist 2014. Seega on oluline, et korraldusasutused ja 4. telje sidusrühmad kannavad hoolt selle eest, et vältida Euroopa Kalandusfondi ja uue Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi üleminekuperioodi ajal mis tahes potentsiaalset rahastamispuudujääki.

Käesoleva ajakirja esimeses artiklis avaldab FARNETi tugiüksus viis meedet, kuidas õpitut rakendada ning tugevdada seeläbi FLAGide tulevast tööd. Nendeks on: koondatud strateegiad, järelevalve ja hindamise kasutamine paindlikkuse edendamiseks, tugevamad animatsioonid ja suutlikkuse tõstmine, kõrge kvaliteediga projektide arendamisele suunatud tugi ja kindla eesmärgiga kommunikatsiooniplaanid. Käesoleva ajakirja Uudistes ja muudes rubriikides võib lugeda ka näited sellest, kuidas mõned FLAGid selles suunas tööd teevad. Tulevaste kuude jooksul hakkab FARNETi tugiüksus oma kodulehel avaldama uurimuse materjale ning abistama ürituste korraldamisel, et neid põhimõtteid rakendada. Nagu Rita Pamplona märgib: „Ärge nurisege tuule pärast, ärge oodake selle möödumist; kohendage purjeid ja liikuge edasi.“

Frangiscos Nikolian,
Üksuse juhataja (D3) – Vahemere- ja Musta mere äärsed riigid, Euroopa Komisjoni merendus- ja kalandusasjade peadirektoraadi peadirektor.

VIIS PEAMIST MOODUST, KUIDAS FLAGID 4. TELJE EFEKTIIVSUST TUGEVDADA SAAVAD.

Teooriast praktikani

Vaid kaheksa aastat tagasi, aastal 2006, toimus esimene Euroopa Komisjoni riikidevaheline kohtumine Oportos, Portugalis, et alustada uue „territoriaalse lähenemisega“, keskendudes Euroopa kalandussektori probleemidele. 4. teljena tuntuks saanud programm sai alguse majanduslikult üsna soodsal ajal, ehkki kalandussektor oli sellel ajal juba kriisiolukorras. Sellel ajal jäi paljudele kalandusmaailma pealtvaatajatele segaseks „jätkusuutlik“ ja „tasakaalus“ kohalik areng, millele 4. telg nii palju tähelepanu pööras. Isegi, kui pidasime uut lähenemist väljakutseks, ei olnud see läheneva kriisiga võrreldav!

▲ *Flandersi kalaoksjoni reklaamimine (Belgia FLAG).*

Sellest ajast peale on üha rohkem inimesi ja organisatsioone hakanud kalapüügiga tegelevates kogukondades rakendama uut territoriaalset lähenemist. ELi ametnikud, 21 liikmesriigi ministeeriumite ja kohalike omavalitsuste esindajad, üle kolmesaja kohaliku kalanduse tegevusgrupi (FLAGi) töötajad ja mitmed tuhanded sidusrühmad on teinud tööd ning panustanud selle lähenemise edusse. Õppida oli palju ja kogu protsess ning aeg oli keerukas. Loomulikult tegime ka vigu ent vastukaaluks saadi ka rohkelt kogemusi ja praktikat ning on jäänud veel palju õppetunde.

Esimene õppetund oli see, et 4. telg toimib. Võtab aega, et kõik tükid omavahel sobitada, kuid kogu ELis on näha nende pingutuste kindlaid märke ja tulemusi: üle kolmesaja partnerluse, enam kui 6 000 projekti ning uute loodud töökohtade vägagi arvestatav number (vt käesoleva ajakirja väljaande reportaaži „4. telje eduka rakendamine 15. liikmesriigis“)

Muljetavaldav on see, et 4. telg ei seisne üksnes projektide elluviimises. See seisneb ka inimeste aitamises iseenda aitamisel, mille puhul arengutööd tehakse kalapüügiga tegelevate kogukondade inimeste poolt, mitte nende jaoks. Majanduskriisi kontekstis annab 4. telg kohalikele inimestele vahendeid ja ressursse, et suurendada nende mõjuvõimu nendest mitteolenevatel põhjustel tekkinud keerulisel ajal. Paljudest isiklikest juttudest ja tunnistustest võib seetõttu välja lugeda olulisi tulemusi, kirjeldades 4. telje tähtsust enesekindluse ja võimekuse suurendamisel kalapüügiga tegelevates kogukondades, aidates neil üle saada oma isolatsioonist ning tugevdades kohalikke organisatsioone. Tänu sellele on kalandussektor hakanud 4. teljes nägema abistavat vahendit teiste valdkondlike tugipoliitikate kõrval.

▲ *Portugali korraldusasutuse ja Horvaatia delegatsiooni külastamine Minho jõe veemuuseumis (Litoral Norte FLAG piirkond, Portugal).*

Euroopa Komisjoni hiljutine uurimus 4. telje kohta rõhutab FLAGide töötajate olulist rolli kohalike sidusrühmade mobiliseerimisel ja toetamisel, aidates neil luua projekte, mis parandavad nende endi ja nende kogukonna üldist heaolu. 4. telje edusammud on lahutamatult seotud programmi juhtivate inimestega – FLAGi juhtide, ajendaja, projekti arendamise ametnike ja juhatuse liikmetega. Niipea, kui kandevahendid on paigas (mida peetakse samuti programmi edu oluliseks teguriks), kerkivad FLAGi töötajate ja liikmete oskused ja kogemused esile iga FLAGi tulemuste peamiste põhiliste eeldustena. Tuginedes viimase viie aasta kogemustele ja taolistele programmidele nagu LEADER, on FARNET kaardistanud viis peamist valdkonda, milles FLAGid saaksid areneda, et tõsta oma töö kvaliteeti ning tulevikus tulemusi maksimeerida.

Olulisel üleminekul järgmisele programmitöö perioodile kavatseb FARNET töötada korraldusasutuste ja riiklike võrgustikega, et toetada FLAGe, et saada kasu käesoleva perioodi vältel omandatud oskuste ja kogemuste põhjal. Eelvaatena selle protsessi alustamiseks ja näitamaks, mida saab teha, toome välja mõned olulised nõuanded ja näited kõikide oluliste valdkondade jaoks.

▶ ▶ ▶

Õppimise ja arengu viis prioriteeti

1. Leida viise, kuidas kalapüügiga tegelevaid kogukondi mobiliseerida, aidata suurendada nende võimekust ning innustada neid haarama initsiatiivi.
2. Rakendada meetmeid kõrge kvaliteediga projektide arendamiseks, valimiseks ja arengu toetamiseks.
3. Kasutada kohaliku arengu strateegiaid muutuste efektiivsete ja paindlike vahenditena.
4. Jälgida tehtud edusamme ja toimimist, mis on kestva õppe ja arengu pidev protsess.
5. Efektiivselt vahendada kohalikku arengut ja arendada erinevate osapoolte vahelist vastastikust teabevahetust.

▲ *Daugavpils & Illukste Läti FLAGi piirkonna kalamehed.*

Tuleb tugevdada FLAGide oskust ajendada, tõsta võimekust ja innustada kalapüügiga tegelevaid kogukondi.

Üks laialdaselt levinud valearusaam kohalike tegevusgruppide kohta on see, et need on üksnes hajutatud kohalikud ametkonnad ning osa suuremast ülalt-alla süsteemist, rakendades mujalt pärinevat poliitikat. Selle arusaama järgi ei peaks kohalikud partnerid tegema muud, kui avaldama standardhankeid, ootama projektide pakkumisi ning hinnata neid eelnevalt paikapandud kriteeriumite alusel.

Kuid kohalike algatusrühmade kasutamine ja arendamine üksnes avalike toetuste jagamiseks on aja ja ressursi raiskamine; kui see oleks ainus, mida teha tuleks, saaks seda teha palju lihtsamalt. Peamine kohalike algatusrühmade lisaväärtus on nende oskus kasutada neid ressursse ja juhatust kui vahendit, millega arendada kogukonna võimekust edasiste initsiatiivide loomisel. Raha on vahend, mitte eesmärk. Seega peavad kõik FLAGid võimaldama lisaks abiraha andmisele ka laialdast toetust muus osas, nt ajendamist, suutlikkuse tõstmist ja projekti väljatöötamist.

Neid lisaväärtusega funktsioone viivad üldjuhul läbi FLAGide töötajad ning seda tasustatakse FLAGide jooksvate kulude jaotusest (EFF-i poolt reguleeritud 10% nende avaliku sektori kogueelarvest). Käesoleval perioodil olid mitmed FLAGide eelarved alla 1 miljoni euro, mis võimaldas vaid ühe töötaja töölevõtmist, kusjuures viimane laenati teiselt organisatsioonilt, töötades vahel vaid poole kohaga. Olenevalt FLAGi funktsioonidest ja nende administratiivsete protseduuride keerukusest võib täiskohaga töötajat kasutada administratsioonis 20% kuni 100% ajast. See omakorda jätab FLAGid inimressurssideta ajendamisel või projekti väljatöötamisel.

Käesoleval perioodil on mitmed FLAGid leidnud nutikaid lahendusi selle probleemiga tegelemiseks, et vabastada vajalikke ajendamise ressursse. Näiteks Soomes on FLAGid selle probleemi lahendamiseks asendanud kontori jooksvad kulud ja administratsiooni avalike partnerite töötajatega (tavaliselt aruandekohustuslik üksus). Seejärel on nad erinevate ajendusprojektide kaudu finantseerinud täiskohaga juhi/ajendaja.

Euroopa Komisjon on tunnistanud vajadust tugevdada kohalikel vajadustel põhineva kohaliku arengu meetodi 2014-2020 rahastatud kohalike algatusrühmade ajendusfunktsiooni, täpsustades, et ajendamise ja jooksvate kulude summa kokku võib olla kuni 25% eelarvest. Ajendamine võib koosneda järgmistest tegevustest:

> Informatsioonikampaaniad ja teavitustööd kogukonnas;
> Inimeste kokku viimine erinevate ühiste tegevuste kaudu, luues nendevahelist usaldust ning moodustades kogukondlikke organisatsioone;
> Üks-ühele või kollektiivne nõu andmine, juhendamine, vahetus ja vastastikune õppimine;
> Koolitus.

Sellegipoolest vajavad need tegevused enam kui pelgalt rahalisi vahendeid. FLAGid vajavad erioskustega pühendunud inimesi. Oluline on valida töökohale õige inimene ning eelkõige peaks eelistama kandidaate, kes soovivad midagi muuta, kellel on hea suhtlemisoskus, dünaamilisus ning kes suudavad erinevate olukordadega kohaneda.

Siiski tuleb ära märkida, et FLAGi töötajate ülesandeks ei ole ajendamine üksnes ajendamise eesmärgil. FLAGid peavad need kohaliku kogukonna eelised ja vajadused kaardistama ning kavandama sellise ajendamisplaani, mis tõepoolest panustab kohaliku arengu strateegiasse. Eelnev kogemus kohalikus arengutöös on seega väga tugev eelis FLAGi töötajaskonnas, nagu on seda ka teadmised kalandussektorist eriti, kui FLAGil on usaldusväärsust oma peamises sidusrühmas.

Ajakirja uudiste osas (leheküljel 31) on toodud huvitavad näited erinevatest tegemistest, millega Poola FLAG on oma kogukonda mobiliseerinud ja ajendanud.

▲ *Jätkutuusliku kalastamise projekt Österbotteni FLAG piirkonnas, Soomes.*

Valitud projektide kvaliteet peab paranema, et selgemalt panustada kohaliku arengu strateegilistesse eesmärkidesse.

Selle perioodi vältel pidid FLAGid esialgu rinda pistma äärmiselt heidutava olukorraga. Nende ülesandeks sai kalastuskogukondade abistamisele keskendunud projektide toetamine, sektori jätkusuutlikumaks muutmine ning, kus võimalik, töökohtade loomine. Isegi ajendamise osas leidus kvaliteetseid projekte vähe.

Algusaegadel olid FLAGide sidemed kalastuskogukondadega tihtipeale nõrgad. Kogukonnad ise olid aga sageli killustunud, hajutatud ja ettevaatlikud. Paljudel puudusid rahalised vahendid, teadmised, oskused ning õige suhtumine, et arendada uuenduslikke projekte; samal ajal soosis kriisiaeg pigem riski vältimist kui ettevõtlust. Lisaks oli paljudes riikides taotlusprotsess põhjendamatult keeruline. Olles tugeva surve all projektidele pühenduda ning eelarvet kasutada, seisid mõned FLAGid silmitsi ahvatlusega võtta vastu kõiki ettejuhtuvaid projekte.

Kõrgema kvaliteediga projektide edendamisel on FLAGide roll kaasa lüüa projekti kõikide arenguprotsesside etappidel (projekti identifitseerimine, koondamine ja „projekteerimine") kordades olulisem. FLAGid peavad samuti tagama selle sobivuse ja läbipaistvuse nende strateegia eesmärkide ja projekti valikuprotseduuride suhtes.

Paljutõotavate projektiideede identifitseerimise etapis võivad FLAGid välja töötada erinevaid süsteeme, et stimuleerida, ära tunda, läbi vaadata ja prioriteedijärjekorda panna just need projektid, milles nähakse enam potentsiaali. FLAG juhatuse kaasamine võib olla kalapüügiga tegelevate kogukondadeni jõudmisel otsustav faktor. Samal ajal on olulised näiteks selged kriteeriumid või juhised näiteks kohalikku arengustrateegiasse panustamisel, et ära hoida poolehoiu või tagatoapoliitika kahtlusi.

Hea ja kvaliteetse projekti jaoks erinevate sidusrühmade ja komponentide komplekteerimine või kokkuviimine võib eeldada tugevaid juhtimisoskusi, diplomaatiat ning väga palju sihikindlust. Selle protsessi toetamisel peavad FLAGide töötajad tasakaalu viima investeeritud aja ja panuse kohaliku arengustrateegia potentsiaalsete tulemustega, samuti vältimatute riskide ja kaotustega. Taolise kulu/tulu tasakaalu saamine on esmatähtis.

Projekti väljatöötamisel ja lõpliku ettepaneku tegemisel on tihti vaja turu- ja finantsanalüüsi oskusi, samuti teadmisi mis tahes erialasest tehnoloogiast. Kõikidel projekti elluviijatel ja FLAGi töötajatel ei ole neid oskusi. Mõnedel FLAGi juhtidel on majandus- või ärikraadid, kuid viimastel ei pruugi olla praktilist ettevõtte juhtimise oskust. FLAGi liikmetel samas aga võivad need olla. Siinkohal soovitame FLAGi töötajatel olla tagasihoidlikud, olla teadlikud oma puudustest ning tagada projekti elluviijatele neile vajalik professionaalne abi.

Ajakirja uudiste osas (leheküljel 31) on toodud huvitav näide suutlikkuse suurendamise tüübi kohta, mida riiklikul või regionaalsel tasandil olevad administratsioonid saavad organiseerida, et tagada FLAGi töötajatele põhioskused projekti teostatavuse hindamiseks.

▶ ▶ ▶

▲ *Haridusalane projekt merenädala („Semaine de la Mer") raames Prantsusmaal.*

▲ *Kala suitsetamine Põhja-Kurzemes, Lätis.*

Kohalikud arengustrateegiad peavad olema rohkem keskendunud, kuid samuti palju paindlikumad.

Selle rahastamisperiood alguses, aastal 2007, oli territoriaalne lähenemine täiesti uus kalapüügiga tegelevatele kogukondadele ning samuti ei eksisteerinud siis veel FLAGe. Kuigi mõned strateegiad loodi kogenud LEADER LAGide poolt, kirjutati teised avalik-õiguslike agentuuride ja nõustamisettevõtete poolt, kellel ei olnud piisavalt kohalikku kaasatust. Selle tulemusena olid mõned strateegiad väga üldised. Nendel strateegiatel puudus fookus ja asjakohasus ning nende väärtus kalapüügiga tegelevaid kogukondi stimuleeriva, juhendava ja valiva töövahendina on limiteeritud. Halvimatel juhtudel võib igat projekti mahutada nende strateegiate raamidesse. Täna on asi arenenud ning tegutseb üle 300 FLAGi, kellel on kogemusi selles osas, mis toimib ning mis mitte.

Milliseid ohtusid peaksid FLAGid sel korral vältima? Meie näeme kaht peamist probleemi: esiteks kiusatus tõlgendada kohalike vajaduste rahuldamist kui kõikidele meele järele olemist. Kui alustada oma lauset, öeldes „siin on kõik, mida rahastada saab, nüüd öelge meile, mida teie tahate", saategi täpselt seda, mida soovisite – eristamata soovinimekirjad ja ebarealistlikud projektid. Kui FLAGide eesmärgiks on tõepoolest aidata kogukondadel toime tulla väljakutsete ja võimalustega, vajavad nad arukaid, realistlikke ja vajaduspõhiseid strateegiaid. See omakorda tähendab palju komplekssema ja delikaatsema läbirääkimisprotsessi alustamist kogukonnas, et kokku leppida tõelistes prioriteetides, millel oleks kõige suurem mõju kohalikule arengule.

Teine probleem on selgete ja mõõdetavate „arukate" eesmärkide kokkuleppimine kogukonnaga, nagu seda näeb ette EL ühissätete määrus[1], säilitades samal ajal muudatustele reageerimise paindlikkust. Selle jaoks peavad FLAGid üritama läbi viia vajaduste analüüsi ning tegema ettepaneku spetsiifiliste mõõdetavate sihtmärkide kohta nende tulevikustrateegiate eesmärkide jaoks. Kohalikke strateegiaid tuleks käsitleda kui dünaamilisi töövahendeid suunamaks FLAGide tööd, mida saab kohaldada vastavalt rakendamise progressidele ja uutele kontekstidele. Seega peaksid korraldusasutused astuma vajalikud sammud, et lubada FLAGidel oma strateegiliste plaanide regulaarset ülevaatamist, et hoida plaanide asjakohasust territooriumi arenevate vajadustega ja, kus vaja, neid asjakohaselt muuta.

Ajakirja uudiste osas (leheküljel 31) on toodud huvitav näide Arcachoni FLAGi tihedast koostööst oma strateegiliste eesmärkidega ning kuidas nad viivad läbi oma perioodilisi ülevaatusi.

Kohalikud partnerid peavad pidevalt oma eelmistest kordamineku-test ja eksimustest õppima ning vastavalt kohanema.

4. telje eesmärk on muuta asjad paremaks, tehes asju teisiti. Selle eesmärgiks on leida uusi viise vajaduste rahuldamiseks ning kasutada tekkivaid võimalusi. Eelkõige on selle eesmärgiks pidev edasiarendamine. Aga kuidas saame edasi arendada, kui me ei tea, mis toimib ja mis mitte?

Kui jääte sama asja tegema, ärge üllatuge, kui peate leppima sama tulemusega. Ka kõige edukamaid lähenemisi on võimalik paremaks muuta. Et olla eriti tõhus ning hoida asjad värskete ja motiveerivatena, peame kõik olema dünaamilised, kohanemisvõimelised, paindlikud ja analüütilised. See tähendab, et FLAGid peavad analüüsima mida ja kuidas nad seda teevad. Õppige nende tööst ning rakendage seda. Probleem seisneb siin ka selles, et inimesed peavad järelevalvet ja hindamist tihti koormavaks, vajalikuks paheks ja häirivaks asjaoluks igapäevatöös. Tegelikkuses peaks see aga olema lõbus osa – tuvastada, mis toimib, näha tõendust oma töö tulemuslikkusest ning õppida, mida ja kuidas tulevikus paremini teha saaks.

FLAGid ja korraldusasutused peaksid siinkohal selle omale lihtsaks tegema. Protsessi alguses hindamise plaanimine on hädavajalik. Seda õigesti tabades võid kindel olla, et sul on vajalikud süsteemid, ressursid ja informatsioon just siis, kui neid kõige enam vajad. Korraliku planeerimise korral on need protseduurid palju kergemini hallatavad ja nii saad tõepoolest keskenduda õppimisele, vajalike muutuste tegemisele ja selle paremaks muutmisele, mida sa teed, kuidas seda teed ning mida sellega saavutada saab. Investeerige, see on seda väärt!

Järgmine artikkel jagab mõningaid tehnikaid, mida LAGid/FLAGid Rootsis kasutavad töö järelevalvel, hindamisel ja oma edasiarendamisel.

1 määrus nr 1303/2013

▲ *Cornwall FLAG (keskuse) koordinaator Chris Ranford kohalike kalameestega uue pontooni avamistseremoonial (Inglismaa, Ühendkuningriik)*

Kõik peaksid sinu FLAGi kohta teadma.

Niisiis, oleme tutvustanud 4. telge ning teinud märkimisväärseid edusamme; tõstnud võimekust; FLAGid teevad edukalt koostööd kogukondadega; saame häid projekte; strateegiad on paindlikumad ja efektiivsemad; õpime sellest, mida oleme saavutanud. Töö tehtud, kas pole? Vale. Pusle viimaseks tükiks on kommunikatsioon – seda saavutamata võime ohtu seada kogu protsessi.

Suhtlemine siin kontekstist tähendab otseselt „jagamist" – aktiivne protsess, mis on 4. telje ja selle toimimise tuumikuks. 4. telje järgi hea suhtlemine ei ole pelgalt informatsiooni vahendamine informeeritute vahel. Loomulikult peavad kõik programmi ja selle kohaletoimetamise ahelaga seotud inimesed jagama informatsiooni, teadmisi, kogemusi ja ressursse. Kui 4. telg peaks võimaldama kogu oma potentsiaali praegu ja tulevikus, jääb alles väga palju inimesi, kogukondi ja organisatsioone, kellega peame „jagama" erinevatel viisidel ja erinevate tegevuste kaudu.

Kui me kalapüügiga tegelevate kogukondade ja kalandusadministratsioonidega efektiivselt ei suhtle, kuidas saamegi loota nende valmidusele meid tulevikus toetada, kaasatust laiendada, osavõttu tugevdada, paremaid projekte välja töötada ja õppida sellest, mis toimib? Laiema kogukonnaga suhtlemine on samuti esmatähtis, seda eriti juhul, kui 4. telg on tuntud ja väärtustatud, lähenemine laiendatud, ressursid tagatud ning avalik ja poliitiline tugi kindlustatud.

Mis on arengu prioriteedid?

Olulisim asi, mida märgata, on vajadus arengu ja planeerimise järele. Kommunikatsiooniplaanide loomisel on oluline meeles pidada järgmisi küsimusi:

> Mis on meie kommunikatsiooni sisemised ja välised eesmärgid?

> Missugust informatsiooni on meil vaja edasi anda? On hulk erinevaid sõnumeid: juhendamine, strateegia, kontaktid, üleskutsed projektidele, valikukriteeriumid ja -protsessid, tulemused jne. Teatud informatsioon võib mõnedele inimestele olla huvitavam kui teistele.

> Kellele seda informatsiooni edasi anda tuleks? Mis on teie sihtrühmad? 4. telje jaoks on need Euroopa Komisjon, korraldusasutused, makseagentuurid, riiklikud võrgustikud, teised FLAGid/LAGid, FLAGi liikmed, teised kalandusega seotud sidusrühmade organisatsioonid, kalapüügiga tegelevad kogukonnad ja üldsus. Kõikidel on neile omased kommunikatsiooni vajadused ning neid võib vaja olla teavitada erinevatel põhjustel, erinevatel aegadel ja erinevate kommunikatsioonivahendite kaudu.

> Millal tuleks seda infot edastada? Eduka kommunikatsiooni aluseks on ajastus. Õige sõnum õigele inimesele õigel ajal võib olla väga mõjuv, seega ärge kiirustage ega jagage meeleheitlikult infot kõikide oma tegemiste kohta, riskides nii teabeedastuse ülekoormust. Valige õige hetk, kombineerides näiteks teabeedastuse jõupingutuse FLAGi peamiste sammude või mõne suurema saavutusega projekti elutsüklis. Viimaks veenduge, et olete teabeedastuse toimimiseks andnud piisavalt aega.

> Milliste meetmete või kanalite kaudu tuleks seda teavet edastada? Erinevate sihtrühmadeni võib jõuda läbi erinevate kanalite. Kasutage oma sihtrühmale vastavalt kõige sobivamat meetodit, õigeid vahendeid ja õiget keelekasutust.

> Kuidas teada, kas teabevahetus on olnud edukas? Edukas teabevahetus peaks kohe tekitama soovitud efekti. Kui seda ei ole toimunud, tuleb selgeks teha, miks. On oluline jälgida, et kõik teated, kaasa arvatud tagasiside, oleks vastu võetud ja analüüsitud, kuna teabevahetus oma olemuselt on kahepoolne protsess.

Need on vaid mõned vähesed õppetunnid, mis loodetavasti aitavad FLAGidel oma õppimisprotsessi jätkata ja ka edaspidi oma tööd kalapüügiga tegelevates kogukondades edasi arendada. Neid õppetunde saab rakendada FARNETi loodavate vahendite puhul, mida jagatakse kõikide korraldusasutuste, FLAGide ja teiste kohalikku arengut kalapüügiga tegelevates kogukondades edendavate organisatsioonide ja inimestega. Koos töötades ja õppides saame astuda olulisi samme meie kalanduspiirkondade ja -kogukondade tugevama tuleviku poole. ■

Fookuses

Vastastikune õppimine ja õpetamine: meeskonnatöö on edasiviiv jõud

Kohalikud partnerid peavad pidevalt oma eelmistest kordaminekutest ja eksimustest õppima ning vastavalt kohanema. Kolm näidet Rootsist.

FLAGi juhtimine vajab kohati teatud atleetlikkust – vaja läheb taju, higi ja oskusi. FLAGi juhil võib olla väga hea maailma tajumine ja ta võib olla valmis higistama kindla eesmärgi nimel, ent vajalike oskusteta võib FLAGi eesmärkide saavutamine osutuda keeruliseks. Samas on FLAGi juhtimine meeskonnatöö – ideede jagamisel, probleemide arutamisel ja lahenduste leidmisel saavad kaasa aidata kõik FLAGi partnerid, teiste FLAGide liikmed ja teiste võrgustike potentsiaalsed partnerid. Õppimine ja õpitu rakendamine juhendamise kaudu, mestimine ja vastastikune eksperdihinnang on samuti edukad strateegiad, mis võivad FLAGe eesmärkide saavutamisel aidata.

Partnerluste töö efektiivseks täiustamiseks peab mestimine ja vastastikune õppimine algama arusaamisega, et eneseteadlikkus ja enesehindamine on partnerluse elutsükli muutumatud tegurid. Teiste abist on kasu vaid siis, kui ollakse teadlik oma tugevatest ja nõrkadest külgedest.

Enesehindamist, kaasa arvatud kasu saamist vastastikusest õppimisest ja õpetamisest saab jaotada kolme põhilisse tegevusgruppi:

1. süstemaatiline ja eesmärgipärane informatsiooni kogumine;
2. saadud informatsiooni objektiivne analüüsimine;
3. analüüsist saadud tulemuste jagamine partneritega ja võimalike muudatuste tegemine järelduste põhjal.

▲ *Noorte kalameeste koolitus Rootsis.*

Rootsi näited

Mestimine ja vastastikune õppimine annavad võimaluse saada kasu partnerite kogemustest ja ideedest. Kaks näidet Leader+ ja Leader 2007-2013 programmist illustreerivad tehnikaid, mida FLAGid saavad kasutada üksteiselt õppimisel.

1. Kagu-Balti LAG võrgustik – koostöö välise hindamisprotsessi loomiseks

Aastal 2008 asutasid Rootsis üksteist Leader grupi ala Kagu-Rootsi võrgustiku. Peale aastast regulaarset kohtumist oli üldine arvamus, et palju rõhku läks nende tegevuste n-ö pehmetele väärtustele ja nende formaalse defineerimise keerukusele. See ajendas seitset LAGi kaasama välist hindajat läbi viima kvalitatiivset ja õppimispõhist hinnangut nende tööle, et hinnata oma eesmärkide saavutamise efektiivsust. Hinnati 49 projekti, seitse projekti ala kohta, intervjueeriti LAGide esimehi ja LAGide juhte ning kontrolliti ka volikogusid.

Uurimus pakkus LAGidele juhtnööre ja nõu, näiteks kuidas paremini Leader programmi pakutud võimalusi turustada kohalikele sidusrühmadele, kuidas julgustada ja toetada projekte leidma uusi viise oma tulemuste edastamiseks, näiteks jutustamise, intervjuude, mõju avaldamise ja andmete visualiseerimise kaudu. Samuti soovitati projektidel eraldada rohkem ressursse nii kvantitatiivsete kui ka kvalitatiivsete tulemuste hindamisel ja levitamisel.

Teine peamine soovitus käesolevast uurimusest oli see, et projekti elluviijatele peaks pakkuma rohkem tuge ja koolitust kogu projekti arendamise protsessi vältel, ideetasandilt tulemuste lõpliku hindamiseni.

▲ *Tommy Svensson, Blekinge FLAG juhataja*

2. *Mentorlus ja projekti juhendamine*

Teine viis mestimisest ja vastastikusest õppimisest kasu saada on rakendada mentorluse skeemi, kus kogenumad LAGid või FLAGid juhendavad vähemkogenud kolleege. Kuid mentorlus kui printsiip võib olla ka efektiivne partneritele ja nende toetusesaajatele. Igale projektile kontaktisiku määramine võimaldab partneritel kaasa aidata teabevahetusele FLAGide ja toetusesaajate juhitud tegevuste vahel.

Seda on käesoleval perioodil rakendanud üks FLAG Rootsis: Blekinges on igal projektil oma tugimeeskond, et aidata projekti elluviijal rakendada projekti nii sujuvalt kui võimalik ja anda ülevaadet projekti elust ja arengust. Iga FLAGi valitud projekti saatis projekti tugimeeskond, ehkki see ei olnud projekti elluviijatele kohustuseks. Projekti toetamiseks palgatud tugimeeskonnale maksti palka projekti eelarvest. Projekti kujundamisel tuli teatud summa eelarvest planeerida projekti jälgiva eksperdi töötasu jaoks.

Blekinge FLAG juht Tommy Svensson selgitab: *„Meie alas on ainult väikese tootlikkusega kalamehed, kes töötavad ranniku lähedal ning paljudel ei ole oma igapäevaste tegemiste kõrvalt aega tegeleda projektiga. Alustasime selle projekti tugimeeskonna ideega, et hõlbustada nende kui projekti elluviijate tööd. Meie kogemus näitab, et on äärmiselt keeruline leida inimest, kellel on kõik projekti elluviimise jaoks vajalikud oskused, näiteks kombinatsioon kalandusalastest teadmistest ning juhtimis- ja administratiivoskustest. Niisiis lõime igale projektile oma tugimeeskonna: FLAGi kontoritöötajad tegelevad administratsiooni, koordinatsiooni ja projekti strateegilise juhtimisega, ent samuti palkame mitu õigete oskustega inimest, kes aitavad toetusesaajat nende projektiga. Nende „treenerite“ tasustamine toimub läbi projekti eelarve vastavalt nende panusele.“*

Zoom

3. *Kollegiaalsed õpiringid: Leader+ initsiatiiv (2000-2006)*

Rootsis moodustati Leader LAGide risthindamise võimaldamiseks kollegiaalsed õpiringid (rootsi keeles Kollegiala lärandecirklar). Selle süsteemi inspiratsiooniks oli haiglate võrgustik, kus erinevate haiglate õed kohtusid regulaarselt, et üksteiselt õppida. Ringi moodustasid 3-7 inimest ning see kestis ligikaudu 3 kuni 6 kuud. Ringis osalejad jagasid ühiseid seisukohti erinevates LAGides ning võtsid osa mitmetest täiendavatest kahesuunalistest koosolekutest:

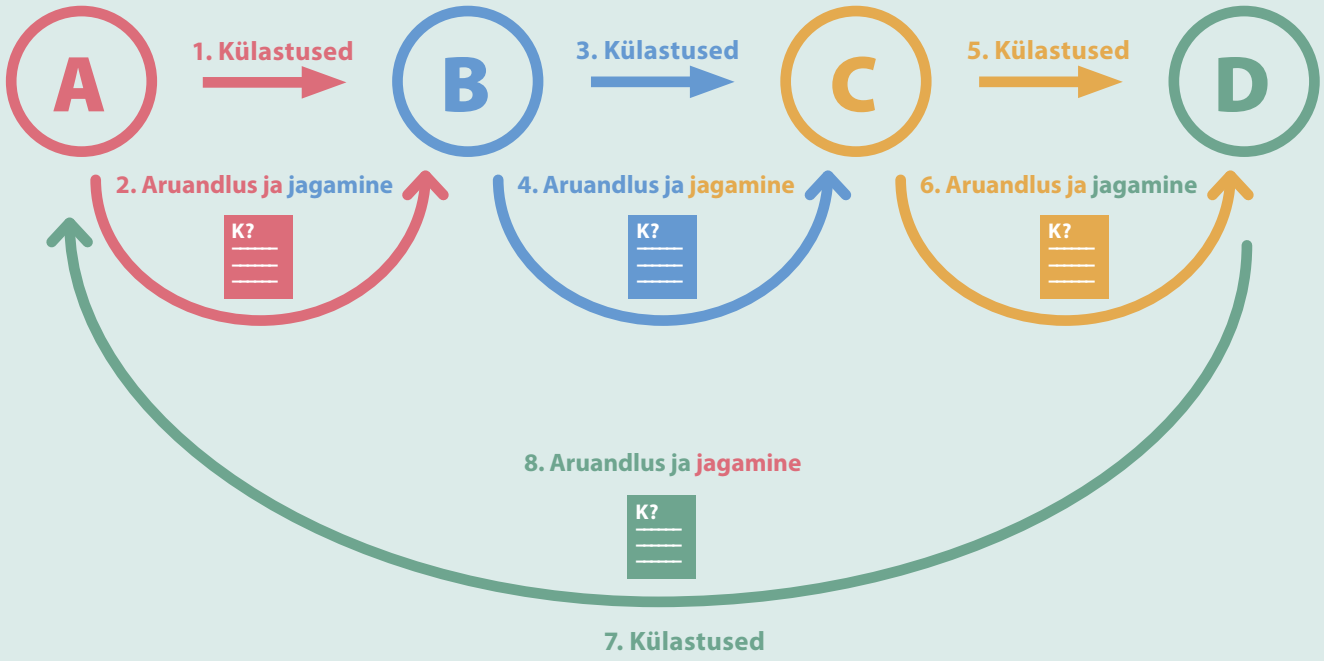

(a) Iga grupp kohtub esialgu oma töö kirjeldamiseks ja nende töös esinevate raskuste selgitamiseks. Seejärel lepitakse kokku teemad, mida arutada tulevastel kokkulepitud vastastikel koosolekutel.

(F)LAGi „A“ liige külastab „B“ liiget tema töökohas eesmärgiga tegeleda küsimustega, mis aitaksid nende tööd; liige „A“ esitab kohtumise kohta aruande ning edastab selle liikmele „B“ analüüsimiseks ja topeltsilmusega õppimiseks (ingl double loop learning). Seejärel külastab liige „B“ liiget „C“ (võttes aluseks samad küsimused, mida võidakse teiste küsimustega täiendada), „C“ külastab seejärel liiget „D“ , kes omakorda külastab liiget „A“ , et ring lõpetada. Kui ring on täis saanud, peetakse teine grupikoosolek, et arutada tulemusi ning ring sulgeda.

Protsessi saab korrata, muutes külastuste järjekorda.

(b) Kogutud tulemusi võib kasutada ühisdokumendina kõikidele grupiliikmetele tutvumiseks.

„Iga edukas projektijuht (…) jälgib hoolega projekti arengut ja selle toimimist, arutab teiste projektimeeskonna liikmetega saavutusi ja probleeme ning püüab kohandada projekti toimimist ja projekti tulevikuplaane vastavalt olukorrale.[2]“

Ülevaade maalt: Thomas Norrby – Rootsi Põllumajandusteaduste Ülikool, Uppsala
Leader LAG liikmena on Thomas Norrby osalenud kollegiaalsetes ringides teiste LAGidega, mis on viinud vastastikuse õppimise tehnikate tutvustamiseni LAGides: *„Rakendusjuhatuse esimehena käesoleva perioodi (2007-2013) alguses liitusin grupiga, mis tegeleb Upplandsbygdi Leader grupi strateegia loomisega. LAGi liikmena alustasin diskussiooni sellest, kuidas saada kätte vajalik enesehindamise tase meie töös (pidev hindamine/monitooring). Otsustasime paljude teiste paralleelsete initsiatiivide hulgas tutvustada vastastikuse hindamise strateegiat. LAGi töötajaskond otsustas hiljem liituda kahe teise sarnase LAGiga, et töötajate vahel toimuks pidev kogemuste jagamine.*
thomas.norrby@slu.se

Põhilised õppetunnid

> **Teie partnerlusel peaks olema sisseehitatud eneseteadlikkuse lähenemine:** planeerige oma töökavasse regulaarseid intervalle, et hinnata tulemusi, hetkeseisu ja takistusi.

> **Tehke koostööd teiste partneritega ning laske oma tööd väliselt hinnata:** leppige ühiselt teiste gruppidega kokku eesmärkides ja meetodites, et tagada ühtsed ja asjakohased kasud.

> **Koguge toetatud projektide kohta regulaarselt informatsiooni:** regulaarse toetuse tagamisel võivad projekti juhendamisest kasu saada nii projekti elluviija kui ka partner.

> **Otsige pidevalt innovatiivseid ja alternatiivseid strateegiaid:** võite erinevatest allikatest leida mitmeid inspireerivaid viise oma töö ja vajaduste analüüsimiseks ning hindamiseks.

2 *Enesehindamise juhend tööhõiveprojektide jaoks*, ADAPT Ühenduse algatus, Euroopa Komisjon, märts 1997.

Reportaaž

KUJUNDADES ÜHIST MEREIDENTITEETI AJENDAMISE JA ÜHISTE PROJEKTIDE KAUDU MARENNES OLÉRONIS

[POITOU-CHARENTES, PRANTSUSMAA]

Mere partnerid

Euroopa Kalandusfondi (EFF) 4. telg võimaldab kohalikel sidusrühmadel, kalameestel, kooriklooma de kasvatajatel, valitud esindajatel, kohalikel võimudel, assotsiatsioonidel, tehnilise toe ja juhendamisüksustel, arendada ühist visiooni ning koos rakendada projekte mere ja maa regiooni kasuks.

„See uus võrk ei pidanud isegi ühte päeva vastu! See rebenes merepõhja kividel. Milline ebaõnn!“ ütleb Philippe Morandeau ehk Pipo, vaadates Ile d'Oléroni saare La Cotinière'i sadamas *Atelier des Gens de Mer*'i (Meremeeste töötuba) ees suure võrgu mahalaadimist. Euroopa Kalandusfondi 4. telje kaasrahastamisega püüab *Atelier* tööle rakendada endiseid meremehi nagu Pipo, kes on haiguse või õnnetuse tagajärjel tekkinud puude tõttu töötuks jäänud. *„Selline struktuur on väga hea,“* ütleb ta, *„kuna see annab meile võimaluse leida kalanduses tööd, et merega alati seotud olla.“* Kuueliikmelise meeskonnaga pakub *Atelier* erinevaid teenuseid kalandussektorile, näiteks kalavõrkude puhastamist ja parandamist, paadi parandamist ning muid hooldus- ja parandustöid. *„Oleme avatud sadam ega ole osadeks jaotatud,“* selgitab La Cotinière'i sadama direktor ja üks kohaliku FLAGi asutajatest Nicolas Dubois. *„Sadamas ja selle ümber on tunda tõelist solidaarsuse tunnet, nagu ka projekti puhul. Ja tänu 4. teljele oleme saanud seda solidaarsust laiendada kogu regioonis.“*

Mere ja maa vahel

'Marennes Oléron Charente-Maritime'is (Edela-Prantsusmaal) on ühelt poolt maapiirkond, kus lähimad linnad, Saintes ja Royan, on 45-minuti tee kaugusel; teiselt poolt on aga tegemist täieliku mereregiooniga. Maismaal koosneb Marennes'i valgala (roomlastele tuntud kui Terra Maritimemsis) soodest ja endistest väikeste saartega ümbritsetud lahtedest. 30 km pikkune ja 8 km laiune Oléroni saar on Korsika järel Prantsusmaa emamaa suurim saar. Aastast 1966 ühendab kolme kilomeetri pikkune sild saart ja maismaad, tuues kokku kaks omavalitsusüksust.

Ala on populaarne turismipiirkond, registreerides iga aastal Marennes Oléronis ligi kaheksa miljonit üleöö külastust, mis on peaaegu neljandik Prantsusmaa populaarsuselt teise turismipiirkonna, Charente-Maritime, turismist. Ainuüksi D'Oléroni saarel registreeritakse üle kolme miljoni üleöö külastust aastas. *„Oleroni peetakse eelkõige turismipiirkonnaks, ent tegelikkuses on see palju enamat: kalapüük ja austrite kasvatus on endiselt majanduse peamised sektorid,“* selgitab Nicolas Dubois. Tänu Seudre jõe magevee sissevoolule on merekeskkonna ja kalaliikide mitmeke-

▲ *Marennes' asuv La Cayenne on oluline austrikasvatuse piirkond.*

sisus Marennes Oléroni rannikualast väljaspool muljetavaldav. Saare lahest võib püüda kuni 90 erinevat liiki kalu, kaasa arvatud lipuliike nagu harilikku merikeelt, lestlasi ja salehomaari.

Tootlikkuse järgi suuruselt kuues (26 miljonit eurot aastas) Prantsusmaa kalasadam tagab töökohad 700 inimesele, kaasa arvatud 200 kalamehele ja 120 ostjale. Sadamas tegutsevad ligi 100 kalapaati. Sealne oksjon on üks vähestest, mida peetakse kaks korda päevas ja kus osaleb ligi 120 ostjat, sealhulgas nii kohalikud kalakaupmehed kui ka hulgikaupmehed Prantsusmaalt, Hispaaniast (70% harilikust merikeelest ja harilikust seepiast müüakse Hispaaniale) ja Itaaliast.

▲ *Kalaoksjon La Cotinière'is.*

Marennes Oléron on samuti üks olulisemaid austrite puhastamise ja turustamise keskusi Prantsusmaal ja ühtlasi ka Euroopas. Regioon on koduks üle 900 austrifarmile, millest 400 on kaitstud geograafilise tähisega (KGT). '*Huîtres de Marennes Oléron*. Täiendava 80 rannakarbifarmiga tagab koorikloomade sektor üle 4 000 täiskohaga ja 4 500 hooajalist töökohta. *„Meie majandus põhineb turismil ja primaarsektoril, peamiselt kalapüügil ja koorikloomade kasvatusel,"* selgitab Marennes'i linnapea, Piirkonnanõukogu liige ja FLAGi president Mickaël Vallet. *„Jättes kõrvale suurfirmade tööstuse, ei ole meil tööstust, on ainult riiklikud ehitustööd ja ehitamine. Seega peame tugevdama oma kolme regionaalset eripära, kalapüüki, koorikloomade kasvatust ja turismi, võttes samal ajal arvesse ka keskkonda. Euroopa projektid nagu Leader ja Euroopa Kalandusfondi 4. telg töötavad kõik selles suunas ning lisaks rahastamisele on oluline eelis ka see, et inimesed teevad koostööd."*

▶ ▶ ▶

▲ *La Cotinière'i sadam.*

Mereidentiteet

Piirkonna FLAGi juhib *Pays de Marennes Oléron*i ühine sündikaat, millel on neli peamist vastutusala: linna- ja maaelu planeerimine, turismi edendamine, liikmete omavalitsustele tehnilise toe võimaldamine ning regionaalsete ja Euroopa programmide, näiteks Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi (Leader) 4. telje, Euroopa Kalandusfondi 4. telje ja erinevate Euroopa Sotsiaalfondi ja Euroopa Regionaalarengu Fondi projektide administreerimine.

„Euroopa Kalandusfondi 4. telg kannab ideaalselt edasi ala visiooni," rõhutab *Pays de Marennes Oléron*i direktor Jean-Claude Mercier. *„See on tõeline taevakingitus, kuna Leader programmiga ei jõudnud me rannikualade tegevusteni. Meil olid küll maaomanikud, kuid puudusid kalamehed ja koorikloomade kasvatajad. Täna on aga meil, Euroopa žargooni kasutades, ehtne töökond: Leader ja 4. telg pakuvad projektide elluviijatele tõelist ainuõigust."*

Hindamisele keskendunud lähenemine

Euroopa Kalandusfondi 4. telje programmi lõpusirgel asub Marennes Oléroni FLAG enesehindamisprotsessi teele, mille põhiprintsiibid on esitatud ja kasutatud ka 10s ülejäänud Prantsusmaa FLAGis.

Sisemine enesehindamine põhineb metodoloogilisel mudelil, mis arendati välja FLAGis aastal 2012 ning mis toetab Prantsusmaa korraldusasutuse palvel välise hindaja läbiviidavat riiklikku hindamist.

Marennes Oléroni FLAGi vastu võetud hindamisküsimused on spetsiaalselt loodud selleks, et analüüsida kohaliku strateegia rakendamist:

> Mis ulatuseni peegeldab eraldatud finantseeringu kasutuselevõtt grupeeringu strateegia eesmärke?
> Kas FLAGi juhatuse liikmed tunnevad, et nad on osa strateegia rakendamise protsessist?
> Kas programmi tagatud toetus võimaldab projekti elluviijatel investeerida kohaliku strateegia rakendamisse?

Esialgselt (2014. aasta jaanuarist augustini) keskendub hindamine järgmiste andmete kogumisele, koostamisele, organiseerimisele ja ristviitamisele:

> kvantitatiivsed andmed ja peamised programmi andmed;
> küsimustiku alusel ning kohati ka intervjuude käigus kogutavad kvalitatiivsed andmed, mida täidavad Korralduskomisjoni liikmed, asjaosalised partnerid ja projekti elluviijad.

Teise etapi ajal (2014 septembrist detsembrini) analüüsitakse neid andmeid kollektiivselt, eriti „Hindamise töögrupi" poolt. Analüüsi lõpetamiseks on ette nähtud ka seminar saadud tulemuste esitamiseks.

Teatud elemente võib arendada koostöös Pays Marennes Oléroni Leader grupi ja Bassin d'Arcachon-Val de l'Eyre FLAGiga, seda eriti koostöö teemadel.

Taoline Marennes Oléroni FLAGi arendatud enesehindamise lähenemine esitati ja rakendati ka ülejäänud 10s Prantsusmaa FLAGis nende endi riikliku võrgustiku (PACTE võrgustiku) raamistiku alusel, mida koordineerivad Prantsusmaa Merendus- ja kalandusasjade direktoraat ning Teenuste ja maksuamet. Toimunud on juba ka gruppidevahelised vahetused antud lähenemise teemal.

FLAGi korralduskomisjonis on kokku 21 organisatsiooni. See koosneb kohalikest omavalitsustest, kutseorganisatsioonidest, keskkonna- ja turismiorganisatsioonidest, merenduse koolituskeskusest (*Lycée de la Mer*) ning Akvakultuuri, katsetamise ja ekspluatatsiooni keskusest. *„4. telg on juurdunud Integreeritud Rannikuala Juhtimise (ingl Integrated Coastal Zone Management ICZM) algatatud lähenemisse aastatel 2005-2008,"* selgitab Amélie Perraudeau kohalikust FLAGist." *See lihtsustas erinevate koostööpoolte mobiliseerimist, aga kuna me ei saanud Leader programmist toetust enne 2009. aastat, oli kohalik, territoriaalne lähenemine meie jaoks võrdlemisi uus. Traditsiooniliselt töötavad erinevad ameti- ja kutsealad riigi ja sektori kaupa. Territoriaalne lähenemine ei ole veel täielikult omaks võetud praktikas, kuid on oluliselt mõjutanud seda, kuidas inimesed mõtlevad."*

Euroopa Kalandusfondi 4. telje rakendamise toetamiseks peeti neli avalikku foorumit, rääkides tegevussektoritest: kalandusest, koorikloomade kasvatusest, turismist ja keskkonnast. Sellest protsessist võttis osa 80 inimest. *„Erinevalt Leader programmist, mis kehtestas ranged sobivuskriteeriumid, andis 4. telg rohkem valikuvõimalusi. Programmi eksperimentaalne laad oli ideaalne. Teatud mõttes oli meil tõepoolest puhas leht,"* lisab Amélie.

Selle lähenemise tulemusena koostati strateegia, mille peamiseks eesmärgiks sai tugevdada regiooni mereidentiteeti läbi kohaliku toodangu (lisades väärtust), keskkonna, merepärandi ja *„inimeste"*, nagu Amélie Perraudeau seda ise nimetab, toetades kutsehariduslikku teed.

„Koostöö kaudu otsustasime, et peame edendama mereidentiteeti," selgitab Turismiameti direktor, FLAGi liige ja kollektiivse 4. telje projekti elluviija Lionel Pacaud. *„Igaühel oli oma visioon asjadest, ent individuaalsete tugevuste ühendamine toob kasu kõigile. Tänu partnerlusele saab regioon andmebaasid, fotod, videod jne…, mis aitavad meil taaskord kinnitada oma mereidentiteeti ja meie kuvandit maapiirkonnast mere ääres. Meie identiteedi kinnitamine on väga oluline, kuna tihti kipuvad uued elanikud, sageli pensionile läinud inimesed suurtest linnadest, unustama, et siin on inimesi, kelle jaoks on meri nende toimetuleku ja elatise allikas."*

▲ *Sotsiaalne ettevõte Ateliers des Gens de Mer, kus võrke parandavad vigastada saanud kalamehed.*

Organisatsioon ja toetus

FLAG ja selle strateegia valiti 2009. aasta juunis 1 miljoni euro suuruse eraldatud eelarvega. Organisatsioon alustas tegevust 2010. aasta veebruarist. Peale ajendaja tööle rakendamist loob komisjon mitu erinevat töögruppi, mis keskenduvad näiteks külalislahkusele, jäätmekäitlusele, merepärandile ja kommunikatsioonile, rõhutades juba inimeste mõttes olevat hinnangut (vaata kasti). *„Taoline ülesehitus andis meile võimaluse üksteisega tuttavaks saada ja organiseerida erinevad inimesed näiteks keskkonnateemalisesse võrgustikku,"* selgitab Amélie. *„Alustasime protsessiga, mobiliseerisime sidusrühmad ja sisendasime neisse vastutustundlikkust. Lühidalt tagasime selle, et kõik oleksid pardal. Loomulikult on meil ka vedanud, kuna oleme väike ala ning lähedus muudab mõned asjad tihtipeale lihtsamaks."*

Organisatsiooniline pool oli aeganõudev ning täiskohaga ajendaja töölevõtmine ei olnud kindlasti luksus. *„Ajendaja on nagu mediaator,"* ütleb Lionel Pacaud. *„See annab projektile kollektiivse usaldatavuse ning hoiab kõik kettad õlitatud, rahustades tihti keevalisi hetki, eriti, kuna kõigil on oma huvid ja seisukohad, säilitades pidevalt võõrandumise riski."*

Põhjus, miks organisatsiooniline pool nii palju aega võttis oli seotud ka asjaoluga, et FLAG ei olnud rahul pelgalt projektide kirjutamise ja valimisega; neid taheti toetada ka kogu protsessi vältel. *„Kõik projekti elluviijad mängisid mängu kaasa ja lasid meil nende projektide elluviimisest osa võtta"* rõhutab Amélie. *„Mind kutsutakse kõikidele olulistele koosolekutele kogu projekti protsessi vältel. Meid ei peeta pelgalt registriametiks. Meie toetav roll on teretulnud ning võtab väga erinevaid vorme. See nõuab küll väga palju aega ja energiat, kuid programmi lõpustaadiumides näeme, et oleme muutunud väga efektiivseks näiteks finantsasjade korraldamises, mis omakorda teeb projekti elluviijate elu palju kergemaks. Teame täpselt, mida saab rahastada ja mida mitte. Pelgalt projekti väljavalimisest ei piisa. Seda tuleb ka rahastada ning vältida saadud toetuse tagasimaksmise riski. Projekti elluviija teab, et peab üles näitama ranget lugupidamist reeglite suhtes."*

► ► ►

Õppimisprotsess

Korralduskomisjon kohtub kolm korda aastas ning selle peamisteks ülesanneteks on nii juba korraldatud kui ka tähtaegade, muudatuste või arvesse võtmist vajavate kommentaaride tõttu ümberkorraldatud projektide läbivaatamine. Samuti hindab see programmi finantsilist poolt ja valib projekte. „4. telje korralduskomisjon võimaldab meil ühe laua ümber kokku tuua väga erinevate taustadega inimesed," rõhutab Lionel Pacaud. *„Teadsime üksteist varem, kuid me ei olnud harjunud teineteisega koos töötama. Sidusrühmade võrgustike loomine on äärmiselt oluline. Töötades koos kolme territooriumisambaga – turismi, kalameeste ja austrikasvatajatega – oleme üksteist mõistma hakanud. Eelnevalt ei olnud ametlikku üksust, mis seda korraldaks, kuna iga sektor töötas eraldi. Näiteks oli tootjatel ja restoraniomanikel oma tegelikust olukorrast vähene arusaam. Täna on aga kõik logistilistest piirangutest või hinnadünaamikatest rohkem teadlikud. Me kõik õpime üksteiselt."*

Amélie Perraudeau juhib tähelepanu järgmistele asjaoludele: „Korralduskomisjon on tõeline koht vahetuseks ja diskussiooniks valitud esindajate, kutseorganisatsioonide ja keskkonnaassotsiatsioonide vahel." Seda kinnitab ka Jean-Baptiste Bonnin 2004. aastal loodud IODDE assotsiatsioonist, mis sai 2011. aastal üheks alalistest keskkonnainitsiatiivide keskustest (*Centres permanents d'initiatives pour l'environnement)* Prantsusmaal. *„Oléroni Saare Jätkusuutliku Arengu ja Keskkonna Assotsiatsioon (IODDE) ei ole ise 4. telje projekte rahastamiseks esitanud, kuid oleme Korralduskomisjoni liikmed, millesse püüame tuua jätkusuutliku arengu aspekti. Need kohtumised on hea võimalus rääkida kaasa diskussioonidel sidusrühmadega, näiteks toetusest kalameestele ja austrikasvatajatele jäätmete töötlemisel nende tekkimiskohas, näiteks Prantsusmaal ainulaadse La Cotinière'i sadama jäätmekogumispunkti projekti või Terre-Mer Chantiers'i struktuuri puhul.*

▲ *TKasutatud austrikottide ringlussevõtt Terre-Mer Chantiers'is.*

Valdkonnaülesed keskkonnategevused

Terre-Mer Chantiers on kohalik sotsiaalne ettevõtte, mis on *„omasugustest ainulaadsemaid Prantsusmaal,"* kinnitavad selle kaks juhti Thierry Leques ja Gilles Bouillaguet. See seati üles 2012. aasta aprillis, millele järgnes 4. telje kaasrahastatud uurimus. Eesmärgiks on kombineerida keskkonna säästmine ja pikaajaliste töötute töökohale naasmine. Ettevõte valmistab ette kasutatud austrikotid ja muud rannast leitavad plastikust merejäätmed ringlussevõtuks. 17 inimesest koosnev meeskond sorteerib, puhastab ja valmistab jäätmed ette enne väljasaatmist Barcelonasse, kus asub Euroopa peamise austrikottide tootja peakontor. Lisaks uurimusele kaasrahastab 4. telg ka mehhaniseeritud sorteerimisliini tootmist, samuti muid vahendeid töö efektiivsuse ja mugavuse tagamiseks.

Kuigi keskkond oma olemuselt on valdkonnaülene, on 4. telge kasutatud ka teiste keskkonnaprojektide toetamiseks. Ana-Maria Le Goff koos Oléroni omavalitsuse kogukonnaga vastutab looduskaitse eest. 2011. aasta aprillis käivitas ta selle teenuse ning tema neljast tehnilisest eksperdist koosnev meeskond jälgib pidevalt saare keskkonna tervist, kuna vaatamata Oléroni saare suhtelisele asustatusele on 70% selle pinnast kaitse all ning 40% sellest Natura 2000 ala. Nende missiooniks on neid alasid hoida ja parandada, olles omavalitsustele nõu ja tehnilise abiga toeks, jälgides samal ajal eriti tundlikke alasid, näiteks soid ja mõõnarandu. *„Meie eesmärgiks on järelevalve, kuid samuti peame tegema teavitustööd ja suurendama teadlikkust,"* selgitab Ana-Maria. *„Siin on väga suur looduslike keskkondade, aga ka sidusrühmade mitmekesisus: residendid, turistid, vabaajapaatide juhid, kutselised kalamehed ja ka harrastajad. Kõik need prioriteedid tuleb kokku tuua ja luua nende vahel seos, edastada kõigile sama sõnum ning edendada teatud kooskõlalisust, näiteks innustada kinnistuomanike püstitama sama tüüpi aedu."* Meeskond liigub üsna pea saare põhjaossa, Douheti rannale, kus kunagine puhkekeskus on muudetud keskkonnaassotsiatsioonide keskuseks. Kokkuvõttes kaasrahastab 4. telg alustamiskulud, mille alla kuulub ka vajaliku varustuse, tehnikute vormirõivaste ja arvutiseadmete hankimine.

Partnerlus ja kollektiivtegevused

4. telje innustatud partnerluse dünaamika, edukas võrgustik ja suhteliselt limiteeritud FLAGi eelarve tähendas, et peaaegu kõik 30 Marennes Oléron rahastatud projektid on kollektiivtegevused, mis kaasavad mitmeid sidusrühmade gruppe ning tegelevad tihti selliste haaramatute küsimustega nagu võimekuste suurendamine, andmete kogumine ja uurimustööd… Nagu La Cotinière'i sadama direktor Nicolas Dubois rõhutab: *„4. telg on viinud merenduse küsimuste ühise lähenemiseni.“*

Hea näide sellest on *„Fourchette & Saveurs de la mer“* (Kahvel & Maitsed merest) projekt (23 100 €), mis kestis kokku 18 kuud ja tõi kokku kalamehed, koorikloomade kasvatajad, turismibüroo ning ligi 20 restorani ja kalakaupmeest. „Küsimus seisnes nn kohaliku toodangu saadikute koolitamises, nagu seda tehti ka nn keskkonna valdkonna jäätmete valikulise ringlussevõtu saadikute puhul," selgitab FLAGi liige ja Poitou-Charentes Koorikloomade Kasvatuse Regionaalkomisjoni (Regional Committee for Shellfish Farming – CRCPC) direktor Laurent Champeau. *„Projekti 18 kuu jooksul pakkusid need nn saadikud toite, mis põhinesid hooajalisel toodangul. 4. teljeta ei oleks see olnud võimalik.“*

„Fourchette et Saveurs de la mer“ sai tehnilist abi Akvakultuuri, katsetustegevuse ja kasutamise regionaalkeskuselt, mis osales ka kolmes teises 4. telje projektis: uurimus kisklusest karploomadele (merikajakate, merikogerlaste ja Nucella lapillus meretigude poolt), uurimus Oléroni rannikualale tehislike riffide paigaldamise võimalikkusest (*„järjekordne projekt, mis tõi kokku paljud sidusrühmad,“ rõhutab* CREEA direktor Philippe Blachier), ja *in situ* katsetus austripankade puhastavast rollist austrite kasvatamisel (austripangad on väikesed järvelaadsed veekogud, mida algselt kasutati sooldunud märgaladena). Marennes Oléroni austrite eripära on see, et paljud neist kasvavad 28 päeva austripangal. Uurimus ja selle järg loodi, et näidata, et austripankadel oleval veel on puhastav mõju nagu reovee laguunisüsteemidel. *„Saime väga häid tulemusi,“* ütleb Philippe Blachier kokkuvõtlikult. *„Nägime, kuidas tahtlikult saastatud ja seega söömiskõlbmatuks tehtud auster peale 48 tundi austripangal olemist taas ideaalseks muutus. See isegi maitses paremini!“*

▲ *„Fourchette & Saveurs de la mer“ projekt tõi kokku kalamehed, koorikloomade kasvatajad, turismibüroo ja ligi 20 restorani ja kalapoodi.*

Koorikloomade sektoris kombineeritakse 4. telje projektides uurimused, andmekogumine ja partnerlused. *Conchylifutur* projektiga soovib CRCPC edendada innovatsiooni koorikloomade kasvatamises, näiteks uute meetodite rakendamist austrite kasvatamisel süvavetes, mis lahendaks ühtlasi ka kasutuskonfliktid. See toetab omakorda ka sotsiaalmajandusliku observatooriumi loomist ja uurimust ökosüsteemsete teenuste kohta, mida sektor keskkonnale pakub (muutes info ja kirjanduse kättesaadavaks professionaalidele ja avalikkusele, just nagu ka planeerimisvahendite puhul).

Teine näide on projektist hõlmas koostööd kalameeste, kalakaupmeeste, *Lycée de la Mer* keskuse ja La Cotinière'i sadama vahel koolituste ja toetuse tagamiseks oksjonite töötajaskonnale. Eesmärgiks oli õpetada neid paremini hindama müügiks oleva kala ja partiide kvaliteeti ning seeläbi kalameeste ja kala ostjate silmis oma usaldatavuse suurendamine.

FLAG on toetanud ka mitmeid kultuurisündmusi, kaasaarvatud iga-aastast mereballaadide festivali, „Sailor Stories“ üritust (mis koosneb juttudest, kirjutamise õpitubadest, näitustest jne.) ning merefestivali raamatu valmimist ja gastronoomiat.

Kas kõik need tegevused on taganud soovitud tulemused? Kõik kaasosalised mainisid üht kitsaskohta: kalaturismi segaseid tulemusi. Laurent Champeau selgitab: *„Näiteks võib tuua Arcachoni, kus on mitmeid kalaturismi tegevusi*[3] ja samuti oli siin 'Terra marine' assotsiatsioon, mis korraldab mereekskursioone. *Aga regulatsioonid on liiga karmiks muutunud. Umbes 20 koorikloomade kasvatajat olid kalaturismist huvitatud, kuid lõpuks regulatsioonidest heidutatud. Enne külastajatega merele minemist peavad kõikidel paatidel olema paigaldatud kaitsereelingud ning see on suureks takistuseks selles töös vajaminevate kottide käsitsemisel. Lisaks ei ole koolituse mõistes regulatsioonid siin samad mis Arcachonis, kuna sealne navigatsiooni tüüp on teine. Siiski pakkusid kolm koorikloomade kasvatajat kalaturismi 2011. aastal, kuid juba järgmisel aastal (2012) oli kalaturismi pakkujaid vaid üks. Seega on tulemused segased ning sellest on nõudlust, arengupotentsiaali ja turismibüroode suurt huvi arvestades kahju.*

▶ ▶ ▶

3 Toimetaja märkus: vt FARNET Ajakiri n°3.

Ja tulevik?

Marennes Oléronis mõtlevad loomulikult kõik 4. telje tulevikule. *„Tulevikus tahaksime edasi arendada vahendeid, millega edendada mitte üksnes tooteid vaid ka meie pärandit inimeste vaatenurgast nähtuna. Näiteks näidates mitte ainult meie kauneid merehütte vaid eelkõige seal töötavaid inimesi ning nende erinevaid ameteid,“* ütleb turismiameti juht Lionel Pacaud. *„Uued kommunikatsioonitehnoloogiad nagu näiteks video voogedastus nutitelefonidele, võimaldades meil tutvustada kohalikke inimesi, näidata oma territooriumi autentsust ning edastada oma sõnumit: Marennes Oléron on tõeline puhkusreisi sihtkoht tõeliste tegevustega ja võimalusega kohata tõelisi inimesi.“*

Koorikloomade kasvatajate jaoks soovib Laurent Champeau *„juba olemasoleva peale ehitada ning kasutada omandatud kogemusi, et käivitada teisi keskkonnale tugevalt keskendunud projekte, taaskord eesmärgiga saavutada integreeritum juhtimine.“* Kalameeste jaoks on eriline eesmärk edukalt lõpetada esialgse programmitöö perioodiga alustatud töö saada kaitstud pärituolunimetus teatud kalasupile ning püüda leida taaskasutamisvõimalusi kalajäätmetele näiteks farmakoloogias.

„Integreeritud kohalik areng peab olema tulevikutöö läbivaks teemaks. Nüüd on aeg meie esialgse projektiga edasi minna,“ rõhutab Pays Marennes Oléroni direktor Jean-Claude Mercier. FLAGi president Mickaël Vallet jätkab: *„Meie tugevused võivad ka meile takistuseks olla. Väljakutse siinkohal on hoida positiivset tasakaalu. Tulevikuplaanides näen ma meie valdkonnas kolme peamist prioriteeti: olemasolevate äride hoidmine ja uute ettevõtete ligitõmbamine ning nende all mõtlen ma meie laevatehaseid; meie atraktiivsuse tõstmine, seda eriti turismitegevuse professionaalsuse tõstmise kaudu; ning viimaks tuginemine Euroopa Kalandusfondi 4. telje antud tõukele, võimendades sidusrühmadevahelist dialoogi.“* ■

▲ *Südakarpide korjajate teadlikkuse tõstmine.*

MARENNES OLÉRON (PRANTSUSMAA)

Pindala:
356 km²

Rahvastik:
36 859 elanikku (2011)

Tihedus:
103 elanikku/km² (2011)

4. telje eelarve	EUR			
	EL	Riiklik sektor	Erasektor	KOKKU
KOKKU	500 000	500 000	41 000	1 041 000

KONTAKT
Groupe FEP Marennes Oléron
c/o **Amélie Perraudeau**
22 rue Dubois Meynardie
F-17320 Marennes
Tel. +33 546 75 23 89
a.perraudeau@marennes-oleron.com
http://www.marennes-oleron.com

Inimesed

Rita Pamplona:

„Edukad tänapäeva ühiskonnad kipuvad eelistama alt-üles lähenemist, kaasates inimesi otsuste tegemise protsessi ning pannes neid oma tegude eest vastutama."

Intervjuu Rita Pamplonaga, kes on EFF korraldusasutuse tehnilise abi üksuse direktor Portugalis.

Rita Pamplona
kes on EFF korraldusasutuse tehnilise abi üksuse direktor Portugalis.

Ajakiri FARNET: Mis on teie personaalne ja professionaalne taust? Kas teil on mõningaid olulisi lapsepõlvemälestusi kalandusest?

Hakkasin kalanduse töökavadega töötama aastal 2000. Alates sellest ajast olen omandanud bakalaureusekraadi sotsiaalse kommunikatsiooni erialal, lõpetanud magistriõpingud avaliku halduse erialal ja merenduse alal. Pärast 1974. aasta revolutsiooni hakkas mu ema töötama avalikus sektoris, toetades kalatööstust. Sündisin aastal 1977 ning üks esimesi asju, mida õppisin oli see, et maailmas on kolm liiki mehi: need, kes on surnud, need, kes on elus ja need, kes töötavad merel. Nüüd olen õnnelik, et saan seda ka päriselt näha. Kogu sektor on täis erilisi inimesi. Ehkki nad on karmistunud neile igapäevaste raskete olude tõttu, on kalamehed lahked ja tänulikud inimesed. Nüüd saan öelda, et olen väga uhke, astudes oma ema sammudes ja usun, et ka tema on õnnelik.

Mis oli teie esimene arvamus 4. telje lähenemisest? Kas see on aja möödudes muutunud?

Usun, et edukad tänapäeva ühiskonnad kipuvad eelistama alt-üles lähenemist, kaasates inimesi otsuste tegemise protsessi ning pannes neid oma tegude eest vastutama. Mida rohkem inimesi kaasatud on, seda parem. 4. telg võttis selle filosoofia ning viis selle hoopis uuele tasemele, kaasates inimesi mitte pelgalt võimaluste hindamisel, vaid ka tegevuste kasuks otsustamisel ja meetmete rakendamise võimaluste hindamisel, reeglite haldamisel ja riikliku rahastuse kasutamise küsimustes.
Algul olin skeptiline: ühelt poolt puudusid mõnel FLAGi koostööpartneril kogemused avalikkuse huvidele keskendumises; teiselt poolt olid murettekitavaks asjaoluks kohapeal tehtavatest otsustest tulenevate huvide konfliktid ning individuaalsete huvide konfliktide vastandumine.
Tagasi vaadates näeme, et sellest murest saime me üle. Aja jooksul oli ka mitmeid teisi takistusi ning see on pidev protsess ehk arenguruumi on alati ning püüame aktiivselt parandada protsesse ja vastuste adekvaatsust.

Mis on olnud teie parim FLAGidega töötamise kogemus 4. telje koordinaatorina Lissabonis? Mida oleksite tahtnud teha teisiti või millele oleksite soovinud rohkem aega pühendada?

Võimalus töötada alt-üles lähenemisel põhineva poliitikaga on juba iseenesest tänuväärt kogemus. Portugali FLAGe juhivad mõnedel juhtudel avaliku sektori organid ning teistel juhtudel erasektor. Kaks erinevat nägemust, mille tulemuseks on erinevad vastukajad ja käitumine. Võimalus nende kahe erineva nägemusega töötada oli väga kasulik ning rikastav. Oleksime pidanud organiseerima kampaania parimate projektide näitamiseks ning püüda häid ideid korduvalt kasutada ka teistes FLAGi valdkondades. Näiteks nii, nagu Litoral Norte FLAGi merekülade (Sea Villages) projekti puhul.

▶ ▶ ▶

Portugali FLAGid: hea tasakaal avalike ja erasektorite vahel.

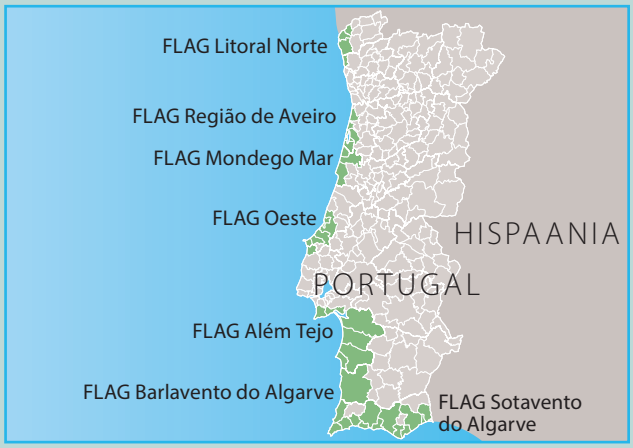

Ligi 3 miljoni euro suuruse avaliku kogueelarvega asutati seitse Portugali FLAGi erinevate olemasolevate organisatsioonide, näiteks assotsiatsioonide, omavalitsuste või omavalitsuste platvormide ümber. Paljud grupid on samuti kaasanud oma partneritena ka Leader LAGid.

Avalik ja poolavalik sektor peab moodustama 50% FLAGide partnerlustest Portugalis. Kohalikud võimud on hästi esindatud, nagu ka avalike organite mitmekesisus, näiteks meresektori erialase hariduse instituutide, Docapesca tüüpi (osaliselt riigi rahastatud jaotusettevõtja, mis varustab Portugali kalaturgu, viib läbi oksjoneid ja käsitleb värske kala müügiandmeid) ja akadeemiliste partnerite, näiteks polütehniliste instituutide (Leiria) ja ülikoolide (Averio) puhul. Erasektor peab moodustama ülejäänud 50% igast partnerlusest ning 60% nendest peab tulema kalandussektorist.

Olles teadlikud paljudest meremajanduse pakutud võimalustest on Portugali FLAGide peamiseks prioriteediks mitmekesistumine teiste majandustegevuste suunal, millele järgneb kalandussektori konkurentsivõime ja keskkonnahalduse parandamine. Portugali FLAGi strateegiate analüüs näitab, et nende edendatavate tegevuste hulka kuuluvad: kohaliku majanduslike ja sotsiaalsete tegevuste mitmekesistamine ning ümberkujundamine; erinevate kohalikku kogukonda ja kalandussektorit esindavate inimeste kokkuviimine; koolitus ja uurimistöö; samuti kalandustoodete ja rannikuala keskkonna potentsiaali arendamine.

Portugali 4. telje uudiste, faktide ja projektide kohta võib lugeda siit: http://bit.ly/1j2tvNZ

▲ *Portugali kalamehed.*

Mis on olnud raske ning mis tulutoov?

Kõige raskem on olnud kalameeste kaasamine ning põhieesmärgist eemalekaldumisest hoidumine. Lisaks on keeruline olnud kalandussektoris töökohtade loomine. Kõige enam rahuldust pakkuv kogemus on olnud osalemine initsiatiivis, mis on võimeline inimeste elu muutma ning looma uut ettevõtluse mentaliteeti Portugalis.

Mis on pärast viie aasta möödumist olnud teie arvates Portugali FLAGide panuseks nende tegevusvaldkondades?

Sõltuvalt valdkondadest on näha rohkem innovatsiooni (Litoral Norte FLAGis), paremat kohaliku toodangu edendamist Região de Aveiro and Além Tejo FLAGis), uute töökohtade loomist (Sotavento do Algarve FLAGis) ja rohkem mitmekesisust ning kohalikke teenuseid (kõikides FLAGides). Lühidalt kokku võttes: kasvanud kohalik võimekus ning suurem kriitiline mass.

Portugali tabas majanduskriis eriti rängalt. Kuidas on see mõjutanud kalapüügiga tegelevaid kogukondi?

Rohkem töötust, rohkem majandusraskusi…

Kas FLAGe on see ka mõjutanud? Kuidas nad sellega toime tulid ning mis lahendusi pakkusid?

Kõige raskem ülesanne oli enesekindluse kasvatamine. 4. telje pakutav abi võib aidata luua lisa või alternatiivseid sissetulekuallikaid, kuid mis puudutab stiimulit laevastike suuruse muutmisel, näevad kalamehed 4. telge pigem kui ähvardavat tegurit – midagi, mille eesmärgiks on nende tegevuse lõpetamine. Sotavento do Algarve FLAGi jaoks oli lahenduseks aidata kalameestel täita vajalikke pabereid, et vastata teiste EFF-i telgede üleskutsetele; Oeste FLAGi jaoks oli lahenduseks aga kalameeste assotsiatsioonide võrgustiku loomine. Vastusena riskile, et projekte ei ammendata või ammendatakse vaid osaliselt finantskriisi tõttu, avaldas Litoral Norte FLAG kutse „projektide reservlisti“ jaoks, mis saaksid rahastust juhul, kui eraldatud raha eelnevalt kinnitatud projektides ei kasutatud täielikult ära.

▲ *Kalavarude säilitamise uurimus GIRMis, Peniches, Oeste FLAGi piirkonnas.*

▲ *Litoral Norte FLAGi külastamine.*

Kirjeldage mõnd 4. telje projekti Portugalis või mujal maailmas, mis on teie arvates eriti silmapaistev ning võiks inspiratsiooniks olla ka teistele kalapüügiga tegelevatele kogukondadele Portugalis.

Näiteks võib tuua merevetikate uute kasutusviiside väljaarendamise. Portugalis toetas Litoral Norte FLAG projekti, mis kasutas merevetikaid väetisena. Taanis kasutati seda jäätise tegemiseks, rõhutades selle tervislikkust. Samuti võib näiteks tuua ühe kuulsa projekti, mille eestvedajaks oli suurte siniste silmadega koorikloomade kasvataja João Sabino, kes kasutas 4. telje abirahasid turistipaadi soetamiseks. Vähemalt Euroopa Komisjonis olevad naised said sellest projektist väga palju inspiratsiooni (naerab).

Millised näevad Portugali FLAGid välja tulevikus? Kas neid tuleb juurde? Mida tähendab uus 4. telg FLAGidele ja kohalikele kalapüügiga tegelevatele kogukondadele?

See peaks selguma diskussioonidest sidusrühmadega – ootame ka ise sellele küsimusele vastust. Ettepandud määrus, mida hetkel arutatakse, võimaldab FLAGidel ja maapiirkondade LAGidel oma struktuure ühendada, vastates samal ajal erinevate strateegiatega kutsetele. See võib mõnedel juhtudel olla hea, eelkõige seoses üksuste jooksvate kulude vähendamisega, kuid mõnel juhul võivad esile kerkida ka selle puudused ning võib esineda potentsiaalset eesmärgist kõrvalekaldumist. Sooviksime saada võimalust laiendada FLAGi lähenemist ka teistele aladele, mida praegune rahastus ei kata. Siiski jääb ülevalt-alla lähenemise kontekstis valdkondade endi otsustada, mida nad kõige enam vajavad. Korraldusasutuse rollis toimime reguleerijana.

Nagu Portugali riiklikus merendusstrateegias toodud, püüab ka Portugal kriisist välja tulemiseks keskenduda oma meremajandusele kui võimaluste allikale (nn sinine majanduskasv jne…). Kuidas sobituvad selle visiooniga FLAGid?

Selleks peavad nad olema õigel ajal õiges kohas. Riiklik merendusstrateegia ja järgmiseks perioodiks ettepandud määrus pakuvad palju materjali FLAGi strateegiate kavandamiseks. FLAGe nähakse selle strateegia rakendamise ühe kanalina. 2014-2020 programmitöö perioodil kaalutletakse uusi toetusvaldkondi, näiteks integreeritud merenduspoliitika. Riiklik merendusstrateegia näeb ette nn mereklastrite või postide ülesseadmise valdkondades, milles FLAGid tegutsevad.

Kas on olemas mõni teatud sinise majanduskasvu sektor, milles FLAGidel oleks võimalik saada juht- või hõlbustav roll?

Toetudes meie diskussioonidele FLAGidega riiklikul tasemel on nende eesmärgiks juhtida uue kalaturismi riikliku määruse arengut vastavalt Prantsusmaal, Hispaanias ja Assooridel juba kasutuselolevale. Teine valdkond, mis pakub võimalusi innovatsiooniks, on kalajäätmete kasutamine. Kuid peamine on see, et sektori kasvu ja arengut teostavad inimesed. FLAGid on kodanikele kõige lähedamal olevad üksused ning paljud neist on tugevalt seotud kohalike koolide ja toetusprojektidega, mis võivad omakorda viia innovatiivsete lähenemiste ja toodeteni. Kindlasti tahame järgmisel perioodil selliseid projekte rohkem näha.

Olete seotud uute ametialaste kohustustega, kas kohtume kunagi veel? Mis nõu annaksite oma järglasele või kellelegi, kes alustab tööd mõnes teises korraldusasutuses 4. telje koordinaatorina?

Kindla peale! Nii lihtsalt minust lahti ei saa! Olen juba seotud järgmise programmitöö perioodi ettevalmistamisega. 4. telje puhul on tegemist valdkonnaülese poliitikaga ning seega on see seotud kõikide EFF-i telgedega. Peaksime kõik seal olema! (naerab). Uus 4. telje riiklik koordinaator on Alexandra Toscano. Ta on sellele laevale kindlasti heaks kapteniks. Et aga veidi nõu anda, ütlen teile midagi, mida ma täna hommikul raadiost kuulsin: *ärge nurisege tuule üle, ärge oodake selle möödumist; kohendage purjeid ja liikuge edasi.* ■

Intervjuu on läbiviidud inglise keeles augustis 2013

Reportaaž

EUROOPA KALANDUSFONDI 4. TELG DANUBE DELTA JÄTKUSUUTLIKU ARENGU EESOTSAS [RUMEENIAS]

Õppimine läbi praktika

Euroopa Liidu idapoolne ökoloogiline pärl Danube Delta on koduks paljudele kalameeste kogukondadele, kes otsivad teed mitmekesistamise, töö ja parema kvaliteediga eluni. Nende aitamiseks on Delta FLAG saanud ei rohkem ega vähem kui 112 projekti ettepanekut. See on märkimisväärne tulemus riigis, kus osavõttev lähenemine arengusse on endiselt suhteliselt uus idee. Olulist rolli on mänginud koolitused ja võimekuse arendamine.

„Danube Delta on meie ühine vara. Peame selle eest hoolt kandma, et kõik saaksid sellest rõõmu tunda. See ongi see, mida edendada soovin. Võlgnen ise kõik Danube Deltale ning tunnen kohustust panustada selle arengusse.“ Nii kõlavad Rumeenia tuntud kuulsuse, kanuusprindi neljakordse olümpiakulla ja üheksakordse maailmameistri Ivan Patzaichini sõnad. Tema juhitud assotsiatsioon „Ivan Patzaichin – Mila 23“ keskendub peamiselt delta kohaliku arengutegevuse toetamisele, mis sai alguse tema kodukülas Mila 23. Ettemääratud nimi külale, mis aastatel 1950-2000 tõi ei rohkem ega vähem kui 23 meistrit kanuu sprindis. Olles enam kui lihtsalt sport, on kanuuga sõitmine selle ala kultuuri lahutamatu osa: kõik kohalikud meistrid on oma lihaseid kasvatanud, aerutades *lotca*'ga, mis on Danube Delta traditsiooniline paat, mis on eriotstarbeliselt kujundatud nii, et see lõikab end läbi roostikualade. Seda saab kasutada ka masti ja purjedega.

Row-mania

„Igasuguste videomängude tulekuga hakkasid noored aerutamist hülgama ja nii tekkis risk kaotada kogu kultuur. Midagi tuli ette võtta,“ selgitab Ivan. Aastal 2012 korraldas ta koos oma assotsiooniga täiskasvanutele, noortele ja lastele *lotca* võistluse. Tänu Ivani nimele edastati sündmust ka riiklikus televisioonis ning peagi hakkasid noored inimesed sellest spordist taas huvituma. *„Selle võistluse nägemine televisioonis taastas lotca imago ja sellega koos ka kohaliku kultuuri. Noored inimesed ei näinud enam sõudmist kui midagi, mis on sobilik vaid lubjakatele! Oleme nüüdseks loonud ka oma tootemargi: 'Row-mania'. Oleme saanud toetuse Rumeenia ökoturismi assotsiatsioonilt ning koos tahame muuta Danube Delta Euroopa peamiseks sõudespordi sihtkohaks.“*

▲ *Ivan Patzaichin (sinises) juhatades turiste läbi delta.*

FLAG, mis rakendab Euroopa Kalandusfondi 4. telge Deltas, näeb ökoturismi suuresti kasutamata jäänud tegevuste ja tööde allikana, eelkõige seetõttu, et traditsioonilisemate päevaste paadisõitude osakaal on alates 2006. aastast langenud. *„Turism vajab energiasüsti,“* selgitab FLAGi president Daniel Buhai. *„Külastajad peaks olema motiveeritud jääma kauemaks. Hetkel peatuvad turistid keskmiselt 1,8ks päevaks ja ligipääsuprobleemide tõttu läheb 60% sellest siia jõudmisele. Meie eesmärk on see, et külastajad peatuksid neli päeva, mis omakorda tähendab seda, et peame looma uusi tegevusi. Veesport on suurepärane idee*

▲ *Delta on koduks enam kui 1 200le taime- ja 300le linnuliigile (kaasa arvatud 4 000le pelikanile).*

▲ *Paljud kohalikud kalamehed on lipovaanid.*

ning hea viis meelitada ligi aktiivset linnaklientuuri. Sama strateegiat järgides tahab Ivan Patzaichin – Mila 23 assotsiatsioon avada *lotca*-teemalise muuseumi ning on ehitanud turistidele mõeldud *lotca* prototüübi. Samuti näeb see ette paadilaenutuse süsteemi loomist deltale, võttes aluseks mõnda aega populaarsust koguva jalgrattalaenutuse mudeli. *„Traditsioon + innovatsioon = lisaväärtus tulevikuks,"* on see, kuidas arhitekt ja assotsiatsiooni liige Teodor Frolu eelneva kokku võtab.

Maailmapärand

Danube Delta (3 446 km²) sisaldab umbes 15 haru: kolm peamist – Chilia, Sulina ja Sf. Gheorghe – on ligipääsetavad suurtele ookeanilaevadele, mis suudavad ülesvoolu navigeerida. Delta on koduks enam kui 1200le taime- ja 300le linnuliigile (kaasa arvatud 4000le pelikanile) ja 45le magevee kalaliigile paljudes järvedes ja soodes. Tänu Rumeenia ja Ukraina bioloogide panusele ja Prantsuse maadeuurija ja okeanograaf Jacques-Yves Cousteau'le ja tema meediatähelepanule said aastal 1992 väikesed kohalikud Rumeenia ja Ukraina reservaadid biosfääri reservaatide staatuse ning on märgitud UNESCO maailmapärandi alaks. Seega on delta 2 733 km² suurune ala klassifitseeritud kaitsealana.

Umbes 15 000 inimest elavad delta lähedal asuvates külades ning paljude jaoks on nende elatusallikaks kalandus (1 600 registreeritud kutselist kalameest) ja ka turism. Rahvastiku moodustavad mitmed rahvusvähemused, sh venelaste järeltulijad, ligi 10 000 lipovaani ehk vanausulist, kes põgenesid 18. sajandil usulise tagakiusamise tõttu.

4. telg hõlmab 22 omavalitsust. Delta FLAG koosneb Judeti maakonnast, Tulcea nõukogust, biosfääri reservaadist ja kolmest kalameeste assotsiatsioonist, sh RO-Pescador assotsiatsioonist, mis oli FLAGi algatajaks. FLAGi eelarve on kõikidest Euroopa Liidu 4. telje eelarvetest suurim, üle 22 miljoni euro.

„Meie strateegia eesmärgiks on rahuldada kolme tüüpi vajadusi," selgitab Daniel Buhai. *„Esiteks parandada elukvaliteeti külades. Selle all mõtleme ka paremat ligipääsu ja paremaid avalikke teenuseid. Teiseks soovime tõsta territoriaalset konkurentsivõimet, et luua töökohti ja suurendada sissetulekuid. Lõpuks soovime kaitsta ja esile tuua ka meie loodusliku ja kultuurilise pärandi olulisust. Üks peamisi märksõnu meie jaoks on mitmekesistamine."*

Õppimisprotsess

Strateegia esitati 2011. aasta detsembris. Sellele järgnesid selgituse ja finantsarutelu etapid korraldusasutusega, mis viis lepingu allkirjastamiseni 2012. aasta aprillis. *„Mis puudutab meetodeid ja strateegiat oli selle etapi puhul tegemist õppimisprotsessiga,"* rõhutab FLAGi direktor Nicusor Alexandry.

Lepingu sõlmimise ja esimese projektikonkursi vahele jäi üks aasta. Kohalikul tasemel kasutati seda perioodi informatiivsete koosolekute korraldamiseks erinevates omavalitsustes.

▶ ▶ ▶

„Kohalik lähenemine oli täiesti uus idee,“ jätkab Nicusor. *„Me pidime seda selgitama ja see ei olnud sugugi lihtne. Paljud inimesed seostasid 'kogukonnaga' kommunismi! Seejärel tahtsid aga kõik projekte esitama hakata. Pidime seda ideed korduvalt seletama ning projektiideede korrastamiseks mingi süsteemi looma, et vältida absoluutselt kõigega tegelemist.“*

Projektide valimiseks ja 4. telje parameetrite heaks tundmiseks lõikas Delta FLAG kasu riiklikul tasemel organiseeritud toetusest. Et muuta FLAGi tegevusstrateegiat ja aidata neil seda rakendada, lõi kalanduse eest vastutav ja 4. telje korraldusasutuseks olev Põllumajanduse ja maaelu arengu ministeerium koostöös FARNETi meeskonna ja DG MAREga koolitusprogrammi. 2012. aasta detsembrist 2014. jaanuarini peeti igakuiseid koosolekuid Rumeenia 14 FLAGi, korraldusasutuste liikmete ja FARNETi ekspertidega. Lisaks teatud protseduuride selgitamisele võimaldasid need koosolekud lahendada ka mitmeid praktilisi ülesandeid, näiteks harjutada projekti valimist ning anda osalejatele võimalus levitada näiteid Euroopa heast tavast seoses administreerimise, korralduse ja projekti toetustega. *„Lähenemine võimaldas meil ka tõsta enesekindlust ning valmistada kõik osalejad ette selleks pikaajaliseks protsessiks. Kõik koosolekud aitasid lahendada või ennetada teatud probleeme,“* selgitab FARNETi esindaja Rumeenias, Simona Pascariu.

Samal ajal jätkus sellel alal mobilisatsioon. 2014. aasta jaanuariks oli Delta FLAG saanud ei rohkem ega vähem kui 112 projektiettepanekut. Kaks kuud hiljem olid kõik projektid kontrollitud ja 64 neist valiti tehnilis-finantsilise hindamise etappi. Korraldusasutuse ülesanne on seejärel kontrollida, kas kõik administratiivsed kriteeriumid on täidetud, kuna selles etapis loetakse projekti FLAGi heakskiidetuks. Kaks projekti vaadatakse siiski veelkord üle, kuna nende summa ületab 300 000 €, mistõttu on korraldusasutus Rumeenias seaduslikult kohustatud projekti ja avalduse veelkord üle vaatama tervikuna enne lõpliku otsuse tegemist.

▲ *Paat on tihti peamiseks transpordivahendiks.*

▲ *Sulina ühendab Danubet ja Musta merd.*

Sulina

“4.telg on taevane kingitus,“ ütleb Sulina kalameeste 70-liikmelise assotsiatsiooni president Silviu Gheorghe. Sulina (rahvastiku arv 3 663), Euroopa Liidu kaugeim idapoolne linn, kust jõgi lõpuks Musta merre jõuab, kehastab kõike, mida 4. telje „raison d'être“ ette näeb. Nii magevee kui ka merevee kalapüügi ja lipuliikidega nagu tuur ja harilik kammeljas on kalandussektor ja kogu linn suurejoonelisest minevikust ja paljudest varadest hoolimata suurtes raskustes.

„Esimene Euroopa Komisjon asus siin,“ viskab Suline linnapea Aurel Dimitriu nalja. Aastatel 1865 kuni 1939 asus Danube Euroopa Komisjon aga tõepoolest Sulinas. 1878. aastal sai sellest Rumeenia linn ning rahvastik kasvas 15 000-ni. Teise Maailmasõja ajal kasutati just siin Danubel liikuvate ookeanilaevadele lisaks paate nende inimlasti, natside eest põgenevate tuhandete pagulaste, transportimiseks. Pärast sõda militaartsooniks märgitud ja 1990. aastal demilitariseeritud Sulina vaevleb nüüd sügava majanduskriisi küüsis. Linn on kaitse alla võtnud paljud Belle Époque ajastu hooned, ehkki paljud neist on nüüd kahjuks lagunenud seisukorras.

Kommunismi langedes kadusid ka kalapüük ja kalakasvatus koos oskusteabega deltast. *„Enam ei ole kalakasvatuste insenere, enam ei ole oskusteavet,“* ütleb linnapea kahetsusega. Ta soovib, et Bukarest julgustaks oma spetsialiste siia kolima. *„Selline lähenemine on minevikuasi,“* ütleb Põllumajanduse ja maaelu arengu ministeeriumi kalandusosakonna peadirektori asetäitja Valentin Toma. *„Sellised vajadused peavad olema kohaliku strateegia osa. Just nimelt selleks meil FLAG ongi.“*

Tõepoolest, FLAG tegeleb selle küsimusega. Mis puudutab kalandust, on FLAG heaks kiitnud viis projekti, millest nelja toetavad kalamehed. Need puudutavad kahe paadi muutmist turistipaatideks ning külalismajutuse loomist kalaturismi edendamiseks. Viies projekt on seotud kalatöötlemisettevõtte varustamise (euroopa aloosa, karpkala, anšoovise, hariliku makrelli, merihundi, latika ja kilu jaoks) ning suitsutatud, soolatud, marineeritud ja külmutatud toodete turustamisega. Luuakse ligi kümme uut töökohta. *„4. telje ja kalanduse töötleva sektori vahel on hea kooskõla ning tunneme tõepoolest, et meid toetatakse kindlalt,“* usub ettevõtte juht Sorin Popa.

Teised projektiettepanekud puudutavad kultuurivaldkonda ja Sulina elukvaliteedi parandamist. Tänu 4. teljele renoveeritakse kaks suursugust hoonet ning antakse neile uus otstarve – üks muudetakse raamatukoguks ning teine multikultuurseks keskuseks, et tuua kalapüügi teema kaudu esile linnas elavate erinevate vähemusrahvuste elud, kellest paljud on kalamehed või on kalandussektoriga otseselt seotud.

Ja nii jääb järele vaid üks suur väljakutse – ligipääsetavus. Ainus viis Sulinasse pääsemiseks on paadiga, mis võtab keskmiselt tund aega Crişani tee lõpust või kaks tundi Tulceast. Deltas kommunikatsiooni parandamiseks plaanib 4. telje projekt parandada kunagised karjateed, et luua teedevõrgustik elanikele ja turistidele.

Paadiga teel tagasi Tulceasse näitas FLAGi arenguvaldkonna ametnik Mihaela Iliuteanu meile teisi ligipääsetavust ja elukvaliteeti parandavaid projekte. Tulcea ja Sulina vahel jõel asuva Maliuci omavalitsuse valdusse jääb viis küla. Esitatud on üheksa projekti, millest kuus on hetkel tehnilis-finantsilise hindamise etapis ning projektide kogusummaks on 500 000 €.

Projektid on mõeldud pontoonide ja randumisalade ehitamiseks, teede ja valgustuse uuendamiseks ning paaditakso loomiseks, mis transpordiks inimesi jõe mõlemal kaldal asuvate külade vahel. Suurim plaanitud projekt on aga kalandusalase teabekeskuse avamine vanas konservitehases. Danube ühe haru suudmes asuvasse Sf. Gheorghesse plaanitava investeeringu suuruseks on 400 000 €.

„Enne 4. telge oli väga rakse kohalikel sidusrühmadel finantseerimist leida. Täna on see ülesanne kordades lihtsam ja peagi võite näha neid samu projekte töötamas, toimimas ning ka teisi inspireerimas. Inimesed peavad millegi uskumiseks seda nägema." See on omavalitsusnõukogu liikme ja Tulcea lipovaanide kogukonna presidendi, Andrian Ampleevi, nägemus.

Samal ajal toetavad viis organiseerijat ja koordinaator projekti elluviijaid ja ka teisi FLAGi partnerorganisatsioone, näiteks Biosfääri reservaati. *„Meie territoorium on suur ning selles on raske liikuda, kuid kalandussektor ja teised valdkonnad loovad kindla kogukonna. Kõik teavad teineteist ning see teeb asjad kordades lihtsamaks,"* ütleb FLAGi kommunikatsiooni ja ajendamise eest vastutav Cristian Dogaru. *„Meie strateegia levimine on taaskäivitanud assotsiatiivse dünaamika ning väga paljud inimesed on hakanud osalema. 60% projektiettepanekutest tuli eraisikutelt."*

Järelejõudmine

Mis on uue 2014-2020 programmitöö perioodi eel 4. telje ametnike hinnang lõppeva perioodi kohta? *„Nüüd, kus meie meeskond on kindlalt paigas, 109 projektiettepanekut on kohal ja esimeste initsiatiivide rakendamine käsil, tunneme viimaks, et toimime sajaprotsendiliselt,"* võtab FLAGi direktor lõppeva perioodi kokku. *„Järgmiseks programmitöö perioodiks on oluline vajalike ressursside olemasolu kohe algusest peale, kuna isiklike vahendite puudumine ongi peamine põhjus, miks projektide alustamine viibib."*

EFF 4. telje administraator ministeeriumis võtab Delta FLAGi ja teiste Rumeenia FLAGide peamised murekohad kokku: *„Selle programmitöö perioodi jooksul oli meil väga pikk ettevalmistusetapp ja väga lühike rakendamise etapp. See peaks tulevikus palju lihtsamaks muutuma."* Peadirektori asetäitja Valentin Toma räägib asjadest suuremas plaanis: *„Rumeenias, mis on pärast väga pikka bürokraatlikku planeerimise perioodi järelejõudmise etapis, on Euroopa Kalandusfondi 4. telje ja EAFRD (Leader) suureks panuseks selle perioodi vältel alt-üles lähenemise tutvustamine arengu valkdonnas. See on juba suur samm edasi. Noorema generatsiooni järk-järgulise saabumisega, kes ei ole varem tsentraliseeritud majandusega kokku puutunud, muutuvad asjad lihtsamaks."* ■

▲ *Tänu 4. teljele renoveeritakse mahajäetud maja ning sellest saab multikultuurne keskus.*

GRUP LOCAL PENTRU PESCARIE DURABILA IN DELTA DUNARII (Rumeenia)

Pindala:
5 227 km²

Rahvastik:
59 220 elanikku

Tihedus:
11 elanikku/km²

4. telje eelarve	EUR			
	EL	Riiklik	Erasektor	KOKKU
KOKKU	15 066 801	5 022 267	2 262 600	22 351 668

KONTAKT
Grup Local pentru Pescărie Durabilă în Delta Dunării
c/o **Nicusor Alexandru**
Strada Pacii, nr. 20, Tulcea, jud.
RO-820033 Tulcea
flag.delta@yahoo.com – www.flagdelta.ro

Reportaaž

LÕUNA DOBROGEAS VÕTAVAD KALAPÜÜGI KOGUKONNAD OHJAD ENDA KÄTTE [RUMEENIAS]

Ja valgus sai

Vähem kui kolmkümmend aastat tagasi hääbus kalapüük Rumeenias ning kalapüügist varem sõltunud kogukonnad pidid kannatama stagnatsiooni ja raskeid aegu. Selles kontekstis annab Euroopa Kalandusfondi (EFF) 4. telg reaalse võimaluse, mis võib olla majandusliku, sotsiaalse ja kultuurilise taassünni eelmänguks.

Lõuna Dobrogea kalanduse kohalik tegevusrühm (FLAG) asub Musta mere ääres, Constanța ja Bulgaaria piiri vahel. See on tavaline rannikuala ja väga erinev Danube deltast, millest eelnevalt rääkisime (vaata eelmist artiklit). Sellele alale pääseb üle rippsilla, mis eraldab Constanțat lõunapool asuvatest äärelinnadest. Kaks FLAGi loodud omavalitsust, Agigea ja Tuzla, on osa suuruselt teise Rumeenia suurlinna alast (450 000 elanikku) koos suurima sadama ja juhtiva mereäärse puhkekeskusega.

Kalandus ja ökoturism

„Tahame siin kalapüügi endise staatuse taastada ning arendada ökoturismi, mis võiks olla alternatiiviks või täienduseks Constanța mereturismile,“ ütleb Agigea linnapea ja FLAGi president Cristian Cirjaliu.

„Kalandus, eelkõige töötlemissektor, sõna otseses mõttes varises kokku kommunistliku režiimiga aastal 1989,“ ütleb 1959. aastast kalakasvatuse insenerina töötav Musta mere kalandusorganisatsioonide föderatsiooni tehniline nõustaja ja FLAGi üks loojaid, Gabriel Dimoftache. „Eelnevalt oli meil siin suur kalaturg ja konservitööstus. *Kalakasvatussektoris toimusid suured muudatused. „Nüüd on järele jäänud vaid 400 kutselist kalameest, 350 väiksemat kalapaati ja vaid kuus üle 11-meetrist laeva võrreldes 12 laevaga, mis meil olid enne 1989. aastat.“*

Oma kogemuste ja teadmistega sektorist ja sellega seonduvatest inimestest Rumeenia kalandussektoris veetis Gabriel 2010. aasta inimesi kaasates ja neile Euroopa Kalandusfondi 4. teljest rääkides. Erinevate kohtumiste tulemuseks oli kahe FLAGi loomine kummalgi pool Constanțat: Põhja Dobrogea ja Lõuna Dobrogea.

Viimases on ka kaks omavalitsust (Agigea ja Tuzla), Rumeenia kommuunide assotsiatsioon, Constanța maakonna tütarettevõte, kaks kalandusassotsiatsiooni, Danube Delta ja Musta mere ranniku reisikorraldajate assotsiatsioon ning iseseisev kalamees Gabriel Dimoftache.

Projektid

FLAGi strateegia kiideti heaks 2012. aasta detsembris ja selle eesmärgiks on edendada kogu kalandussektorit ning ühendada see ökoturismi, kultuuripärandi ja keskkonnakaitsega. *„2013. aastal läksime enda organiseerimiselt ja protseduuridega tutvumiselt üle ideedest projektide tegemisele,“* selgitab FLAGi direktor Berghin Osman. *„See arenguetapp oli veidi tänamatu ja murettekitav. Nüüd, kus meil on täielikult toimiv meeskond ja esimesed projektid on esitatud, tunneme, et kõik on kontrolli all. See on nagu sünnitamine!“*

Siiani on heakskiidetud kuus projektiettepanekut (veebruar 2014). Üks neist lükati tagasi, kuna seda ei oldud piisavalt arendatud. Korraldusasutustele on saadetud kolm ettepanekut. Nende hulka kuulusid näiteks informatiivse kampaania ‘My Dobrogea’ (eesti keeles minu Dobrogea) algatamine kümnes algkoolis ja kümnes keskkoolis rannikualal ning ‘e-Fish’ (eesti keeles e-kala) arvutiplatvormi loomine, võimaldades ligipääsu informatsioonile

▲ *Taner Resit, Berghin Osman ja Laurentiu Mirea näitavad projekti tulevikuplaane.*

kalade paiknemise ja püüdmise kohta. Kaks teist FLAGi heakskiidetud projekti on seotud Eforie Kalafestivali organiseerimise ja väikese ökoturismi pansionaadi loomisega Olimpis.

2014. aasta märtsi keskel on oodata veel seitset projektiettepanekut: kalatöötlemisüksuse rentimine, laevaehituse ja kalastustarvete parandamine töötubade organiseerimiseks, sukeldumispaadi rentimine, kahe sadamasilla ehitamine ning ambitsioonika kalapüüki ja turismi kombineeriva keskuse ehitamine Tuzlas.

„Usume juhtprojektide olulisusesse, mis võivad olla teenäitajateks teiste initsiatiivide tekkimisel. Tuzla projekt on üks nendest juhtprojektidest," ütleb Tuzla aselinnapea Taner Resit.

▲ *Tuzla rand, kuhu ehitatakse kaluriküla.*

4. telg kokkuvõttes

Tusla kommuun on andnud 46 000 m² suuruse välja arendamata rannikuala kohalikele kalameestele ja koorikloomade kasvatajatele (12 professionaali ja 7 paati) kaluriküla loomiseks. Kui see läheb läbi, oleks see 4. telje tõeline mikrokosmos, edendades kohalikku kalapüüki, ökoturismi, kalanduspärandit ja töökohtade loomist ühes kohas.

Assotsiatsioon plaanib väiksele lahele, mille trepid viivad mööda kaljusid alla randa, ehitada järgmised rajatised: väike täielikult varustatud sadam päevase püügi koheseks töötlemiseks; suure terrassiga kalarestoran; ligi kakskümmend rannamajakest, millest igaüks mahutaks ühe pere; mitmed kioskid, kus külastajad saaksid proovida värskelt püütud kala ja muid meresaadusi; väike sõltumatu laevatehas paatide parandamiseks ja hooldamiseks.

▶ ▶ ▶

▲ *Gabriel Dimoftache, üks FLAGi initsiaatoritest, kalarestorani ees Mustale merele vaadates.*

„Turistid ja kohalik elanikkond, kes on olnud järjest rohkem kalandusmaailmast eraldatud, saavad nüüd kalameeste tööd jälgida, süüa ja õppida kohalikust toodangust söögitegemist ning lihtsalt hästi aega veeta, just nagu igas teises puhkekülas," ütleb projekti juhtiva assotsiatsiooni ja Musta mere kalandusorganisatsioonide föderatsiooni president, Laurentiu Mirea. *„Projekt on samas osa ka meie kohalikust strateegiast turismihooaja pikendamiseks, kestes aprillist oktoobrini."*

Projektiga loodetakse luua ligi 60 uut töökohta, peamiselt haavatavatele gruppidele nagu kalameestele, naistele ja noortele. *„Lisaks sotsiaalse eesmärgi saavutamisele peaks uut infrastruktuuri toetama kogukonda tervikuna: elanikud arvavad, et see õigustab ka meie teisi tehtud investeeringuid, näiteks teede ehitamist, vee- ja kanalisatsiooniteenuste pakkumist jne."*

„On tõeline rõõm näha taolisi projekte," ütleb Gabriel Dimoftache. *„Oleme maha käinud pika tee! Oleme minetanud süsteemi, kus kõike dikteeriti ülaltpoolt ja ületame nüüd suurt kõrbe ning käia on veel pikk tee… kuid tänu 4. teljele näeme lõpuks tunneli lõpus valgust."* ■

ASOCIAȚIA GRUP LOCAL DOBROGEA SUD (Rumeenia)

Pindala:
2 814 km²

Rahvastik:
146 979 elanikku

Tihedus:
52 elanikku/km²

4. telje eelarve	EUR			
	EL	Riiklik	Erasektor	KOKKU
KOKKU	2 625 000	875 000	–	3 500 000

KONTAKT
Grup Local Dobrogea Sud
c/o **Berghin Osman**
Strada Bujorului Nr.11,
RO-907015 Agigea
office@flagsud.ro – www.flagsud.ro

Asociația Grup Local DOBROGEA SUD

Uudised

POOLA

Ajendamine Obra-Wartas

Kogumaksumus (2013): 37 000 € – **ELi panus (EFFi 4. telg):** 17 700 €

"Meie FLAG – Obra-Warta, Poola sisemaa loodeosas asuv FLAG paneb erilist rõhku kohaliku kogukonna ajendamisele ja kohaliku kalanduse edendamisele. Oleme korraldanud 49 koolitust 970le inimesele ja pakkunud individuaalset nõustamist ligi 1000le potentsiaalsele projekti elluviijale. Selle tulemuseks oli 855 avaldust ja 397 valitud projekti. Oleme samuti välja arendanud eriotstarbelise tarkvara, mis võimaldab registreerida internetipõhiseid avaldusi ning mis on nüüd kättesaadav ka teistele FLAGidele. Lisaks oleme FLAGi teadlikkuse suurendamiseks algatanud jõuluaegsete kalanduskoosolekute traditsiooni, mis panustavad kogukonna integratsiooni, reklaamides samal ajal kohalikku kala. Samuti oleme koolides korraldanud kalapäevi. Jagame väikeseid toetusi ka kogukonnaprojektidele, näiteks kohalike kultuuripärandi objektide ja alade taastamiseks. Samuti oleme aidanud taaskäivitada koolitusprogrammi tulevaste kalameeste jaoks ning loonud õpilastele stipendiumifondi. Meie hiljutine initsiatiiv oli Kalaraadio (ingl Fish Radio) loomine, mis pakub meelelahutust ja kalapüügi kogukonnale huvipakkuvat informatsiooni ning ühtlasi reklaamib ka FLAGi tegevusi."

Bernard Dorożała, *FLAGi president*
biuro@lgrow.pl
www.lgrow.pl/projekty/realizowane/1135-startuje-rybadio

HISPAANIA

Projekti arendamise toetus Galiitsias

Kogumaksumus: ligikaudu 3 000 € – **EL panus (Euroopa Kalandusfondi 5. telg – Regionaalne tehniline abi):** ligikaudu 3 000 €

„Selleks, et parandada Galiitsia FLAGide toetavate projektide kvaliteeti on piirkondlik valitsus organiseerinud FLAGide juhtidele koolituspäeva projekti teostatavuse hindamiseks. Koolitus toimus 2011. aastal, millele järgnes esimene projektikonkursi avaldamine. Selle raames räägiti mõnedest projekti teostatavuse hindamise alustaladest. Piirkondlik valitsus oli FLAGidele äriplaani mudelid juba taganud ning koolitus jagas edasisi juhtnööre äriplaani arendamiseks ja rahalise realiseeritavuse analüüsimiseks. Koolitus aitas tugevdada FLAGide võimekust valida ja toetada tõhusate ja realiseeritavate projektide arengut kohalikul tasemel. Samuti aitas see vähendada viivitusi projektide heakskiitmisel. Lisaks andis see FLAGidele võimaluse oma projekti valikukriteeriumite teavet vahetada, mis omakorda võimaldas neil teatud piirini ühtlustada FLAGide erinevates valdkondades kasutatavaid kriteeriume.

Esperanza Martinez Bouzas,
Galiitsia kalanduse arengu osakonna juhataja
esperanza.martinez.bouzas@xunta.es
http://accioncosteira.es

PRANSTUSMAA

Arcachon-Val de l'Eyre elav strateegia

Kogumaksumus: – **ELi panus (EFFi 4. telg):** –

„Meie kohalik arengustrateegia (ingl local development strategy – LDS) on meie grupi töö keskmes. Iga programmi algul kokku lepitud prioriteedid jaotatakse vastavalt eesmärkidele, näiteks kalanduse professionaalide kaasamine keskkonnajuhtimisse või kohalike saaduste töötlemise ja turustamise edendamine. Igal tegevusel on oma kindel eelarverida. Strateegilised eesmärgid suunavad ka meie FLAGide ajendustööd. Lisaks tähendab meie tulemuste pidev võrdlemine planeeritud tegevustega seda, et oleme pidevalt kursis sellega, kus areng toimub ning mis alad lisaabi vajavad. Kui näeme, et FLAGil on raskusi teatud tegevusvaldkonnas projektide leidmisega, võime näiteks organiseerida täiendavaid töögruppe sihtsidusrühmadega. Kohaliku arengustrateegia rakendamise tagasiside ja vajalike muudatuste tegemine territooriumil on FLAGile oluline, kuna see võimaldab meil vajadusel muuta suunda. Tulemuseks on elav strateegia, mis sobitub meie territooriumi vajadustega, mida võrreldakse pidevalt seatud eesmärkidega, kuid mis on samuti piisavalt paindlik muutuvate asjaolude suhtes.

Aurélie Lecanu*, EFFi 4. telje koordinaator*
fepbassindarcachon@valdeleyre.fr – www.fepaxe4-paysbarval.fr

ÜHENDKUNINGRIIK

Kommunikatsioon Cornwallis ja Scilly saartel

Kogumaksumus: ligikaudu 6 000 € aastas (enamjaolt personali töö) – **ELi panus (EFFi 4. telg):** ligikaudu 6000 €

„Meie FLAG on muutnud kommunikatsiooni oma töömeetodi lahutamatuks osaks. Kasutusel on suur valik vahendeid, millega tagatakse, et kogukond teab, kellega FLAGi puhul tegemist on ning mida see teeb. Samas tagatakse nende vahenditega ka saadud tulemuste levik väljaspool FLAGi territooriumi. Nendeks meetoditeks on: kohaolu tagamine ajakirjanduses ja raadios; uudiskirjade saatmine sidusrühmadele; kindla kodulehe olemasolu ja suhtlemine kogukonna liikmete, korraldusasutuse esindajate ning teiste FLAGidega Ühendkuningriigist ja mujalt nii telefoni teel kui ka isiklikult. Et tagada FLAGi nähtavus meedias, on meie meeskonnal kindel avalike suhetega tegelev inimene, kes avaldab pressiteateid ning on pidevalt ühenduses kohaliku meediaga. Lisaks on FLAGil majasisesed vahendid, et teha lühivideoid ning esitleda edukaid projekte kokkuvõtlikult ja dünaamiliselt.

Chris Ranford*, FLAG koordinaator*
Chris.ranford@cornwallrcc.org.uk
www.seafoodcornwalltraining.co.uk/news/169-flag.html

Fookuses

4. telje eduka rakendamise suunas

Peagi avaldatava 15 liikmesriigis läbi viidud Euroopa Kalandusfondi (EFF) 4. telje uurimuse hinnangul on FLAGide ja toetusesaajate kaudu tehtud arvestatav panus tööhõivesse ja saavutatud olulised tulemused.

2013. aasta septembris avaldas DG MARE uurimuse Euroopa Kalandusfondi 4. telje rakendamise kohta 15s Euroopa liikmesriigis. Capgemini Consulting (juhtiv), Ramboll Management, Wageningen UR, Framian ja mitmetest teistest kohalikest instituutidest koosnev uuringumeeskond palgati selleks, et:

> luua 4. telje rakendamise kohta esialgne koond- ja liikmesriigipõhine nimekiri kvantitatiivsetest tulemustest;
> määratleda peamised edu faktorid ja 4. telje rakendamisel esinenud raskused;
> luua riigipõhised soovitused kavandatud CLLD rakendamise parandamiseks 2014-2020 programmitöö perioodil.

Uurimisandmed koguti erinevate kanalite kaudu, toetudes peamiselt valdkonnas osalejatele. See sisaldas:

> 255 üle ühe aasta aktiivse FLAGi veebipõhist küsimustikku, et asjakohased korraldusasutused saaksid koguda nii kvantitatiivseid kui ka kvalitatiivseid andmeid[4];
> kohapealset uuringut 20 FLAGi kohta, et uurida nende kandesüsteeme riiklikul ja kohalikul tasemel ning saada informatsiooni FLAGide eduni või läbikukkumiseni viivate faktorite kohta;
> intervjuusid korraldusasutustega, et saada selge pilt ülesannete ja rakendussüsteemi kohustuste jaotumisest;
> FLAGidest ja korraldusasutustest koosnevad sihtgrupid, et kinnitada rakendussüsteemi analüüsi ja arutada tugevusi ning nõrkusi.

Korraldusasutused, vahendusasutused, FLAGid ja 15 liikmesriigi toetusesaajad[5]. Need riigid aitasid aktiivselt kaasa uurimuse edukale läbiviimisele ja toetasid CLLD-d väärtuslike uurimustulemuse leidmisel kalanduspiirkondades EMFFi uue generatsiooni programmitöö perioodil 2014-2020.

FLAGi alad ja eelarved

FLAGide tegevusvaldkonnad erinevad geograafilises mõttes, aga ka suuruses, elanikkonna arvus ja rahvastikutiheduses. Enamik küsimustikule vastanud FLAGe alustasid oma tegevust aastatel 2009-2010. Vastanud FLAGide eelarve (ainult EFF) 1 FLAGi kohta oli alates 443 094 eurot Saksamaal kuni 4,5 miljonit eurot Poolas. Uurimuse käigus ei leitud otsest korrelatsiooni FLAGi tegutsemisala elanikkonna suuruse ja EFFi eelarve vahel.

Kokkuvõttes oli 67% 4. telje eelarvest eraldatud 2013. aasta 1. septembriks ning leidnud suurt rakendust Madalmaades, Belgias, Taanis, Eestis ja Rootsis.

Rakendatud projektid

Uurimus näitas, et 4. telje moodustavad üldjuhul individuaalsed projektid (72%)[6]. Võrdluseks kollektiivprojektidele (28%). Projektid jagunevad erinevatesse kategooriatesse, millest suurem osa jaguneb järgmiselt: „väärtuse lisamine, töökohtade loomine ning kalandussektoris ja akvakultuuri tarneahela kõikides etappides innovatsiooni edendamine“ ning „sotsiaalse heaolu ja kalanduspiirkondade kultuurilise pärandi, sealhulgas merenduse kultuurilise pärandi edendamine“ , vastavalt 27% ja 26%[7]

Projektide jaotus kategooriate kaupa

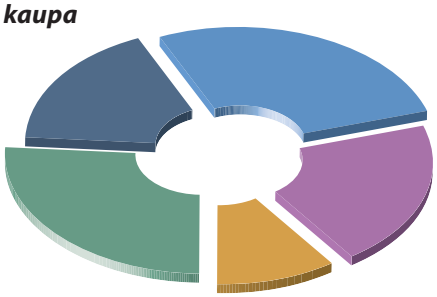

- Väärtuste lisamine, töökohtade loomine, innovatsiooni edendamine (27 %)
- Mitmekesistamise toetamine (20 %)
- Keskkonnapoliitika edendamine (10 %)
- Sotsiaalse heaolu ja kultuurilise pärandi edendamine (26 %)
- Kalurite rolli tugevnemine kohalikus arengus (17 %)

▲ *Lohesurf Ebro deltal, Hispaanias.*

Kokkuvõttes näitab käesolev uurimus siiski, et kalandussektor on 4. telje rakendamise prioriteediks, ka siis kui see on osa mitmest lähenemisviisist, mis edendavad kalanduspiirkondade jätkusuutlikku arengut.

Uurimus näitab, et projekti tüüpide jaotumisel liikmesriikide kaupa ei ole kindlat seaduspära. Näiteks on Saksamaal, Taanis, Poolas, Eestis ja Portugalis peamiselt rõhutatud projektidele, mille eesmärkideks on sotsiaalse heaolu ja kultuuripärandi edendamine, samal ajal on Kreekas 4. telje oluliseks kriteeriumiks peetud mitmekesistamist. Kõige enam keskendutakse kalapüügi kogukondade arengule Ühendkuningriigis ja Belgias. Keskkonnapoliitika mängib kõige olulisemat rolli Rootsis, ehkki teistes liikmesriikides ei ole see nii tähtsal kohal.

Tööhõive ja sissetuleku mõjud

FLAGi küsitluse tulemusena leiti, et 4. telje rakendamisel on **võimendusteguriks saadud 1,06**, mis tähendab, et EFF euro on ligi meelitanud veel 1,06 miljonit eurot kalapüügiga tegelevate kogukondade projektide rakendamiseks. 4. telje projektide peamiseks EFF-väliseks rahastamisallikaks on eratoetused. Uurimus rõhutab ka FLAGide positiivsust projektide majandusliku jätkusuutlikkuse suhtes: oodatavalt jätkub 61% projektidest ka siis, kui EFFi toetus lõpeb.

Projektide jätkumise ootused peale EFFi toetuste lõppemist

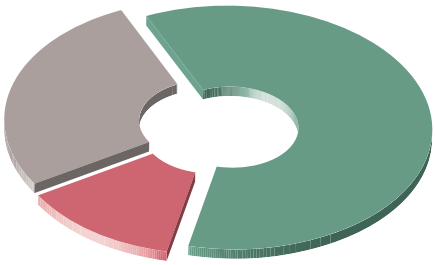

- Jätkuvad 61%
- Ei jätku 12%
- Ei oska öelda 27%

FLAGide vastatud küsimustike põhjal on näha, et tööhõive on paranenud. Tulemused näitasid, et projektide põhjal on 498 projektiga loodud 678 töökohta ning lisaks on 488 projekti aidanud säilitada 1 016 FTEd. Neid tulemusi ekstrapoleerides võib eeldada, et FARNETi kõikide projektide (5 991) peale kokku loodi küsimustiku täitmise ajaks (2013. aasta oktoober) ligi 8 000 ning aidati säilitada ligi 12 500 töökohta[8]. Sellegipoolest on tulemuste põhjal selge, et 4. teljel on oluline potentsiaal kalanduspiirkondades töökohtade loomiseks.

Lisaks aitab 4. telg kaasa ka kalanduspiirkondades ettevõtete asutamisele. FLAGide andmetel loodi EFFi toetusel 220 (tulunduslikku ja mittetulunduslikku) ettevõtet**.** Siiski mängib olulist rolli ka juba olemasolevate ettevõtete tegevuste toetamine.

▶ ▶ ▶

4 Üldine FLAGi küsimustike vastamismäär oli 46% (117 FLAGi 255-st), kuigi mitte kõik asjaosalised ei vastanud kõikidele küsimustele. Kuigi näide on tõene mõningate esialgsete järelduste tegemiseks 4. telje rakendamise kohta 15 liikmesriigis, on andmed puudulikud liikmesriikide võrdlemise jaoks. Seega ei saa paljusid tulemusi ekstrapoleerida ülejäänud FLAGidele

5 Uurimuse käigus võeti aluseks vaid 15 liikmesriiki, kus 4. telge rakendati üle aasta: BE, DK, EE, FI, FR, DE, EL, LT, LV, NL, PL, PT, ES, SE, UK.

6 See tähendab, et projektiga on seotud vaid üks inimene, ehkki mitmel juhul on FLAGid kaalunud ka ühe assotsiatsiooni või liidu, nagu näiteks kalameeste assotsiatsiooni, esitatud projektide ühe projekti raames rahastamist.

7 Projektide kategoriseerimine põhineb FLAGi juhtide subjektiivsetel hinnangutel.

8 Saadud vastuste hulk näitab, et selliste andmete ekstrapoleerimisele tuleks läheneda ettevaatlikult ning vakalik on edasine uurimine (näiteks EFFi üldjärelhindamise raamistikus).

Edu tegurid

FLAGide ja nende edukuse tegurite kohta informatsiooni kogumiseks viidi läbi 20 juhtumiuuringut 15 erinevas liikmesriigis[9]. On keeruline hinnata FLAGi edukust, eriti kui projekti eesmärke ja sihte ei saa hinnata kvantitatiivse meetodiga.
Sellegipoolest leiti laiemas mõistes järgmised tegurid edu saavutamisel:

(Kalapüügiga tegelevate) kogukondade kaasatus

Kalandussektori ja teiste kogukonna asjaosaliste kaasatus on FLAGide edukuse võti. 4. telje alt-üles lähenemine eeldab aktiivset kogukonda, kes on nõus arendama kohalike inimeste vajadustega arvestavaid projekte. Mida rohkem projektiettepanekuid esitatakse, seda suurem on FLAGide valik, mis enamasti suurendab ka projektide kvaliteeti. Juhtumiuuringu tulemuste põhjal ei tuvastatud analüüsitud juhtumite hulgas projektiettepanekute puhul puudujääke. See eeldab, et kvaliteetsete projektide arendamiseks on tohutu potentsiaal, kui kohaliku kogukonna oskused ja teadmised 4. telje rakendamisel võimekuste suurendamiseks tulevikus paranevad.

Eelnev kohaliku arengu kogemus

Eelnev kohaliku arengu kogemus on olnud FLAGide kõikidel elutsükli etappidel väärtuslikuks eeliseks. Seda on eriti näha partnerluste moodustamisel ja kohaliku strateegia ettevalmistamisel, kuid samuti projektide rakendamisel, valimisel ja jälgimisel. Tulemusi kinnitab FLAGi küsimustik, mis näitab, et 70% vastanutest olid nõus või täiesti nõus, et eelnev kogemus lähenemiste puhul, näiteks LEADERi puhul, aitas kaasa kohaliku partnerluse loomisel. Kolm peamist elementi muudavad eelneva kohaliku arengu kogemuse edukuse teguriks: (1) teadmised alt-üles lähenemisest; (2) juba olemasolev võrgustik kogukonnas; (3) selge ülevaade kohalikest soovidest ja vajadustest.

FLAGi töötajaskonna võimekus

FLAGi töötajaskonna võimekus kaasata (kalapüügiga tegelev) kogukond kohaliku arengu tegevustesse, et saada häid ideesid projektideks ja kõrgekvaliteedilisi projektiettepanekuid on FLAGide toimimise seisukohalt ülioluline. FLAGi töötajaskonna võimekus töötajaskonna suuruse ja individuaalsete oskuste ning asjatundlikkuse osas mängib väga olulist rolli piirkonna ajendamises, kogukonna võrgustiku loomises ning projekti elluviijatele abistamisel ja juhendamisel. Paljude juhtumiuuringute puhul kiideti FLAGi töötajaskondi nende oskuse eest ühendada erinevad huvid ning suurendada usaldust kohalike sidusrühmade vahel. Administratiivtegevusele kuluv aeg on vastavalt 31%. See jätab omakorda vähem aega sama olulistele tegevustele nagu ajendamine ning projekti esitajate juhendamine ja abistamine. Tuleb märkida, et väiksemate FLAGide puhul kulus administratiivtegevustele rohkem aega ning seetõttu jäi ajendamisele ning abistamisele ja juhendamisele vähem aega.

FLAGi juhatuse ja liikmete pühendumus

Kogukonna esindajatena mõjutavad FLAGi juhatus ja liikmed oluliselt kogukonna hoiakuid 4. telje suhtes ning seega ka FLAGi tulemuste suhtes. FLAGi juhatuse ja liikmete tegelik kaasatus sõltub väga palju indiviidide huvist ja soovist olla kaasatud. Sellegipoolest näitavad tulemused, et juhatuse ja liikmete pühendumus on kaasa aidanud kogukonna võimekuse suurendamisele. Need inimesed toovad FLAGidesse oma era- ja töövõrgustikud ning neil on selge ja detailne ülevaade kohalikest vajadustest, mida saab ära kasutada kohalike asjaosaliste teadlikkuse suurendamisel 4. telje toetuste taotlemise kohta.

FLAGi efektiivsed ja õigusjärgsed tegevused

Tõhusad ja läbipaistvad valikuprotsessid on FLAGide edukusel äärmiselt olulised. Selgelt määratletud valikukriteeriumid suurendavad kohaliku kogukonna enesekindlust ja usku sellesse, et FLAGid toimivad hästi. Peaaegu kõik FLAGid on koostanud ametlikud põhimäärused, milles on selgelt toodud valikuprotseduurid ning erinevate FLAGi üksuste rollid ja kohustused. Neid põhimäärusi ja vahel ka lisaprotseduure kasutatakse huvide konflikti vältimiseks projektide hindamisel. See tähendab omakorda, et kogukond on altim esitama projektiettepanekuid, mis seejärel annab FLAGidele suurema valikuvõimaluse ning aitab neil valida projekte, mis kõige paremini vastavad kohaliku kogukonna vajadustele.
Lisaks eelmainitud edukuse teguritele on FLAGide toimimise üheks eeliseks ka kiire finantsiliste vahendite tagamine. Järgmised tegurid on kõik olulised FLAGide tegevuste efektiivsuse tagamisel:

> makseprotsess;
> eelrahastamise ja kaasrahastamise võimalus;
> võimekus ligi meelitada eraallikate kaasrahastamist.

Nende tingimuste puudumine võib oluliselt mõjutada FLAGide tööd ja projekte.

Lõpusammud

Uurimuse tulemuseks on riigipõhised soovitused kohalikel vajadustel põhineva kohaliku arengu edendamiseks 2014-2020 programmitöö perioodiks. Soovitused on kasulikud näiteks uuteks EMFFi programmideks ettevalmistumisel, eriti liikmesriikide EFFi 4. telje kogemusest saadud õppetundide rakendamise plaanimisel. ■

9 Juhtumiuuringud valiti eelnevalt määratletud valikukriteeriumite alusel koostöös FARNETi ja Euroopa Komisjoniga

Uurimismeeskond kasutab siinkohal võimalust ning tänab kõiki FLAGe, korraldusasutusi, vahendusasutusi ja toetusesaajaid uurimusse panustamise eest. Koostöö teiega on olnud väga meeldiv ning teie panuseta ei oleks me iialgi saanud piisavalt andmeid, et saavutada käesolevaid tulemusi. Oleme arvamusel, et alt-üles lähenemist ei kasutata veel maksimaalselt ning et kalandussektor võidaks palju, kui laiendaks oma tegevust tulevikus ka EMFFi 2014-2020 programmitöö perioodile.

FARNETi võrgustik

> Hetkeolukord: 6 498 projekti ning see arv kasvab pidevalt!

2014. aasta märtsiks olid 307 aktiivset FLAGi 21st liikmesriigist toetanud ligi 6 498 projekti.

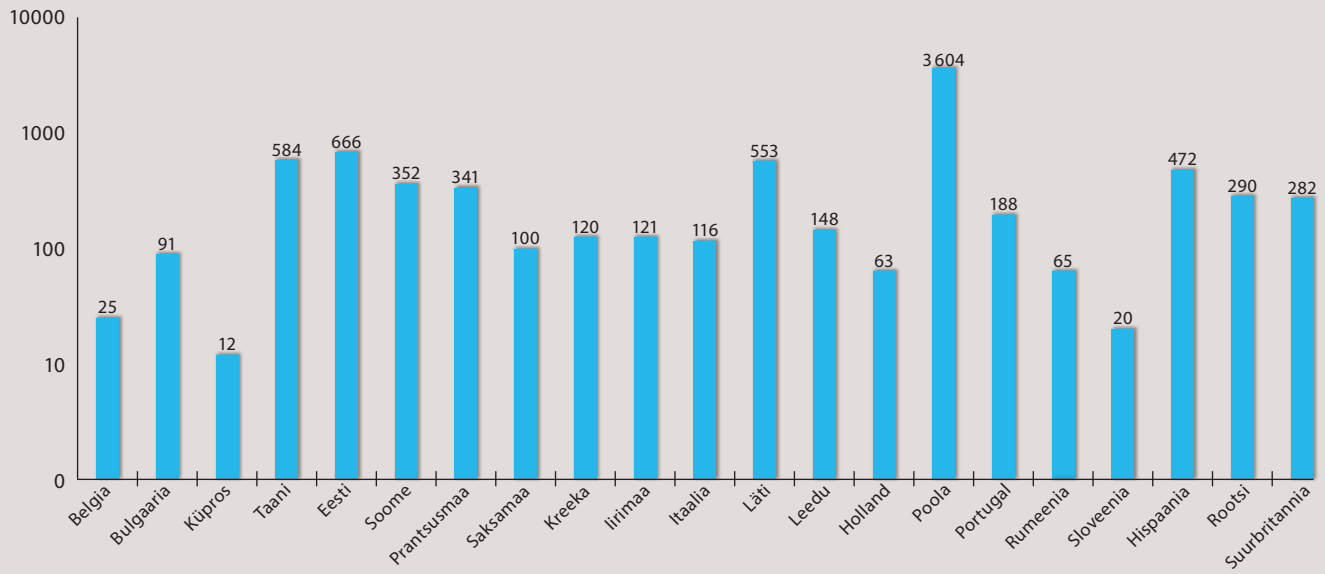

(*) Käesolev joonis toetub korraldusasutuste vabatahtlikult väljastatud informatsiooni alusel kuni 2014. maini.

> Vahendid CLLD ettevalmistamiseks perioodil 2014-2020

Selleks, et aidata FLAGidel ja teistel sidusrühmadel valmistuda järgmiseks programmitöö perioodiks, on FARNETi kodulehele lisatud uus sektsioon nimega Kohalik areng 2014-2020 (ingl Local development 2014-2020). See uus osa sisaldab näitestrateegiaid, vahendeid, juhendeid, presentatsioone ja teisi materjale, mis avaldati 2007-2013 aastate programmitöö perioodil, kuid mis on endiselt kasulikud CLLD kalanduspiirkondade 2014-2020 perioodi jaoks ettevalmistumisel. Sisu on jaotatud alaüksusteks, tuginedes sellele, mis on oluline korraldusasutustele ning mis on oluline FLAGidele. Samuti lisatakse aegamööda ka uusi vahendeid ja ressursse, kaasa arvatud CLLD (2014-2020) ühtsed juhendid kohalikele osalejatele, mida valmistavad ette REGIO, AGRI, EMPL ja MARE peadirektoraadid.

https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/cms/farnet/tools-preparing-community-led-local-development-2014-2020

> Tegevuskava sinise energia arengu toetamiseks

Euroopa Komisjon avalikustas uue tegevuskava, et aidata kaasa Euroopa ookeani taastuvenergia sektori jätkuvale arengule. Tegevuskava keskmeks saab Ookeanienergia foorumi loomine, et tuua kokku sidusrühmad võimekuse suurendamiseks ja koostöö edendamiseks. Tegevuskava aitab tulevikus edasi kanda sinise energia sektorit täieliku industrialiseerimiseni. Ookeanienergia hõlmab avamere tuuleparkidest erinevalt kõiki meie merede ja ookeanide taastuva energia tehnoloogiaid.

http: //ec.europa.eu/news/energy/140122_en.htm

FARNET tegevuskava

MILLAL	MIS	KUS
06-08 mai 2014	Euroopa mereanniekspositsioon	Brüssel (B)
19-20 mai 2014	Euroopa merenduspäev 2014	Bremen (D)
08 juuni 2014	Maailma ookeanide päev	rahvusvaheline
06-09 oktoober 2014	AVATUD PÄEVAD – 12. Euroopa regioonide ja linnade nädal	Brüssel (B)

KL-AI-14-010-ET-C

Profiil

NIMETUS: **Euroopa Kalandusfondi (EKF) 4. telg**

EESMÄRK: Euroopa Kalandusfond võib kaasrahastada säästvale arengule ja kalanduspiirkondade elukvaliteedi parandamisele suunatud projekte, täiendades muid ELi rahastamisvahendeid.

RAKENDAMINE: 4. telge rakendab 21 liikmesriiki. Oluline uuendus telje rakendamisel on rõhuasetus piirkondlikule lähenemisele.

SIHTALAD: **Kalanduspiirkonnad** on piirkonnad mere või järve, sealhulgas tiikide või jõe suudmeala kaldal, kus tööhõive tase kalandussektoris on märkimisväärne. Liikmesriigid valivad abikõlblikud piirkonnad lähtuvalt järgmistest kriteeriumidest: tegemist peaks olema väikeste kohalike territoriaalüksustega (väiksemad kui NUTS 3), mis on geograafiliselt, majanduslikult ja sotsiaalselt piisavalt ühtsed. Abi peaks olema suunatud eelkõige piirkondadele, kus on madal asustustihedus või kus sektor on hääbumas või kus on väikesed kalandusega tegelevad kogukonnad. Liikmesriigid võivad piirkondade valimiseks lisada täiendavaid kriteeriume.

ABISAAJAD: **Kalanduse kohalikud tegevusgrupid,** st avaliku, erasektori ja kodanikuühiskonna partnerid, kes töötavad ühiselt välja strateegiaid ja uuenduslikke meetmeid kalanduspiirkonna jätkusuutlikuks arenguks. Tegevusrühmad valitakse liikmesriikide rakenduskavades määratletud kriteeriumide alusel. ELis on loodud üle 300 tegevusrühma.

ABIKÕLBLIKUD MEETMED: Kalanduspiirkondade konkurentsivõime tugevdamine; majandustegevuse ümberstruktureerimine ja -suunamine ning mitmekesistamine; kalandustoodete lisaväärtuse suurendamine; väikesemahulise kalanduse ja turismiga seotud infrastruktuur ning teenused; keskkonnakaitse; looduskatastroofidest kahjustatud tootmise taastamine; osalevate piirkondade ja riikide vaheline koostöö; kohaliku arengustrateegia ettevalmistamiseks ja rakendamiseks vajalike oskuste omandamine; tegevusrühmade jooksvate kulude katmine.

VÕRGUSTIK: Kõik 4. teljega tegelevad sidusrühmad on koondunud **Euroopa kalanduspiirkondade võrgustikku (FARNET),** mis võimaldab kalanduspiirkondade kasuks ja riikide koostöö edendamiseks rakendatud uuenduslike projektide ulatuslikku levitamist (seminaride, kohtumiste ja väljaannete kaudu). Võrgustikku koordineerib **FARNETi toetusüksus**.

PROGRAMMI KESTUS: Seitse aastat (2007–2013), kuid projekte võib rakendada 2015. aasta lõpuni.

EUROOPA LIIDU ABI: Prioriteetse 4. telje eelarve EKFi rahastamiseks aastatel 2007–2013 on 570 miljonit eurot, millele tuleb lisada kaasrahastamine liikmesriikide avalikust sektorist ja erasektori investeeringud. See on ligikaudu 13% EKFi üldeelarvest.

Tellimine

Et saada FARNETi ajakirja või uudiskirja, saatke palun oma kontaktandmed (nimi, organisatsioon, aadress, e-posti aadress ja telefoninumber) aadressil:

info@farnet.eu

Saatke meile oma uudiseid

FARNETi väljaanded on vahend kõigile, kes tegelevad Euroopa kalanduspiirkondadele jätkusuutlikuma tuleviku rajamisega. Palun saatke meile uudiseid oma tegevuste kohta, mis võivad pakkuda huvi teistele rühmadele või neile, kes selles valdkonnas töötavad. Iseäranis sooviksime kuulda teie kordaminekutest ja saavutustest, olulistest sündmustest ning teadaannetest, samuti teie ideedest või ettepanekutest vahetuseks või koostööks teiste kalanduspiirkondadega.

info@farnet.eu

Meet us online

ISSN 1831-5720

EUROOPA KALANDUSFOND
KALANDUSVÕRGUSTIK
Publications Office
farnet fisheries areas network
Euroopa Komisjon